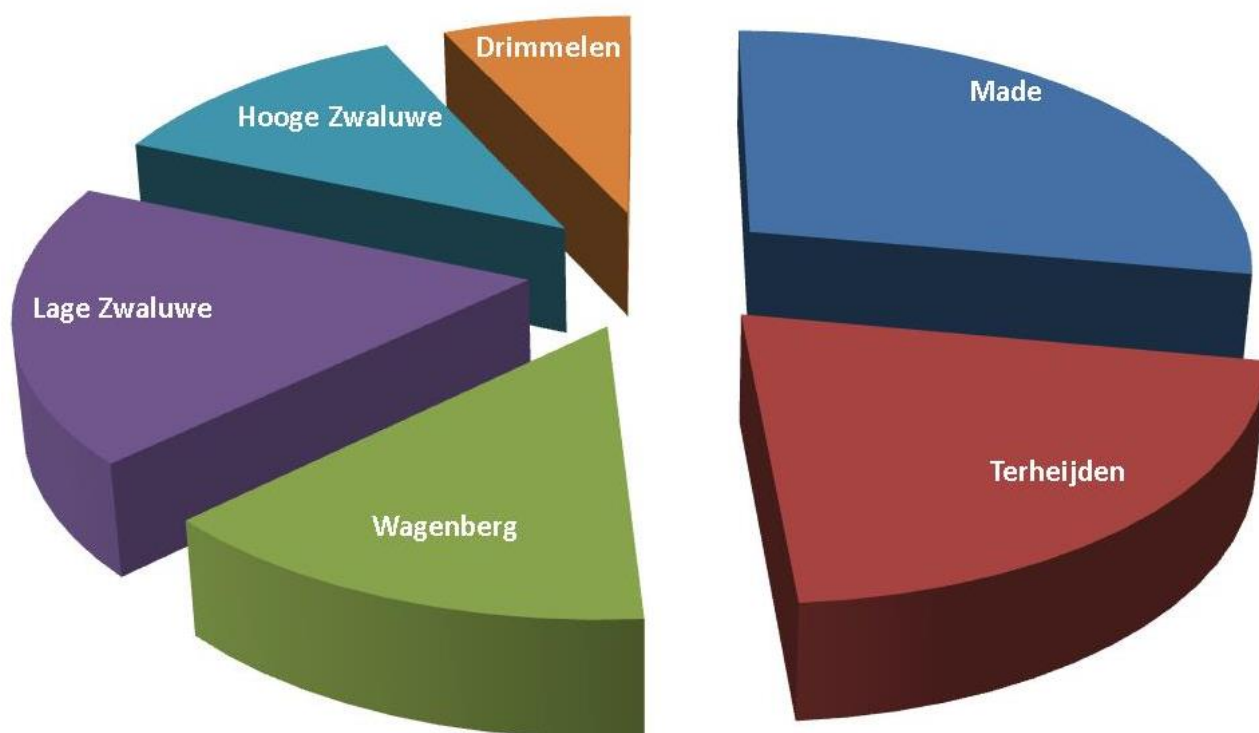

Eindrapportage Huisbezoek 75-plussers in gemeente Drimmelen

De kernen met elkaar vergeleken

**Eindrapportage van huisbezoeken aan 75-plussers
in de gemeente Drimmelen
De kernen met elkaar vergeleken
juli 2014**

Dit onderzoek is uitgevoerd door SWO en begeleid door de werkgroep die gevormd wordt door gemeente Drimmelen, Thebe, SDOB, zorgcentrum De Wijngaerd en Surplus Zorg/Welzijn

Het eindrapport De kernen met elkaar vergeleken is als pdf kosteloos verkrijgbaar. Mailt u daarvoor naar info@swodrimmelen.nl of raadpleeg onze website. Een geprint exemplaar is ook mogelijk. Deze kunt u tegen een bedrag van € 10,-- bij ons bestellen. Belt u daarvoor naar het kantoor van SWO 0162- 451894 of stuur een e-mail. U krijgt het rapport dan per post. Wenst u een exemplaar van alle vergelijkende tabellen, ook dan kunt u contact opnemen met SWO, u kunt deze tegen dezelfde voorwaarden verkrijgen.

Inleiding

Ouderen blijven steeds langer zelfstandig thuis wonen en de meesten willen ook graag in hun eigen omgeving blijven. Maar dan wel op een manier die bij hen past. Daarom is het wel van belang dat met het stijgen van de leeftijd de zaken wel op orde zijn. Voor een deel ligt die verantwoordelijkheid bij de ouderen zelf maar ook bij de lokale overheid en haar samenwerkingspartners op het terrein van wonen, zorg en welzijn.

Om vraag en aanbod van wonen, zorg en welzijn beter op elkaar af te stemmen is het gewenst de mening van betrokken ouderen zelf te horen. Met een persoonlijk huisbezoek kan dit het beste. 'Hoe gaat het met uw gezondheid?', 'Wat gaat goed, waar dienen zich problemen aan?', 'Kunt u de benodigde hulp zelf regelen?', 'Bent u op de hoogte van allerlei voorzieningen die er zijn op gebied van wonen, zorg en welzijn?'

In 2011 is gestart met de voorbereiding op dit onderzoeksproject dat begeleid is door een werkgroep bestaande uit gemeente Drimmelen, Thebe, SDOB, zorgcentrum De Wijngaerd en Surplus Zorg/Welzijn en SWO. In opdracht van de gemeente heeft SWO de regie genomen in dit meerjarig onderzoek onder 75-plussers.

De onderzoekspopulatie bestaat uit 1601 mensen uit deze doelgroep. De gemeente Drimmelen heeft iedereen persoonlijk uitgenodigd en totaal zijn er 551 interviews afgenomen. Dat is ruim 34 % en daarmee is sprake van een nagenoeg representatief onderzoek over de gehele gemeente Drimmelen. Dit is mede mogelijk geworden dankzij de inzet van 25 speciaal opgeleide vrijwilligers die van januari 2012 tot en met januari 2014 de interviews hebben afgenomen en verwerkt in de database van Centa. Hulde want de respondenten hebben de bezoeken zeer gewaardeerd. SWO heeft aan de hand van de ingevulde gegevens van iedere kern een afzonderlijk onderzoeksrapport samengesteld.

Thans ligt het eindrapport voor u waarin de kernen van de gemeente Drimmelen onderling worden vergeleken en Drimmelen als totaal in relatie tot de landelijke benchmark. Ook zijn in dit rapport conclusies getrokken en worden aanbevelingen gedaan in de richting van lokaal actieve organisaties op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Uiteindelijk gaat het immers om het daadwerkelijk verhogen van het welbevinden van de 75-plussers in de gemeente Drimmelen. Dat we het onderzoek serieus nemen blijkt wel uit de inmiddels genomen uitvoeringsacties. Die treft u tot besluit van deze rapportage aan.

Peter Franken; directeur SWO.

Inhoud

Inleiding	2
Inhoud	3
1. Over het onderzoek	4
2. Algemene persoonsgegevens.....	5
3. Wonen en woonomgeving	7
4. Gezondheid	11
5. Zelfredzaamheid en hulp- en dienstverlening.....	16
6. Mobiliteit en vervoer.....	19
7. Sociale contacten en tijdsbesteding.....	21
8. Wet Maatschappelijke Ondersteuning.....	25
9. Eindconclusies	27
10. De resultaten tot op heden	30
11. Hoe nu verder.....	31

1. Over het onderzoek

Aanleiding

In 2011 heeft de gemeente SWO verzocht om de organisatie van een onderzoek onder 75-plussers op te pakken. In totaal kent de gemeente 1601 mensen uit deze doelgroep. SWO, samen met Thebe, SDOB, zorgcentrum De Wijngaerd en Surplus Zorg/Welzijn, heeft deze opdracht graag aanvaard. Samen met de gemeente vormen zij de projectgroep.

Onderzoek in de kernen

De voorbereidingen op het onderzoek vonden plaats eind 2011. In januari 2012 heeft de eerste groep vrijwilligers de opleiding gespreks- en interviewtechnieken gevolgd. De interviews zijn gestart in maart 2012, te beginnen in de kern Hooge Zwaluwe. In de zomer van 2012 is de focus verlegd naar Terheijden. Begin 2013 waren het dorpje Drimmelen en Made aan de beurt. In Drimmelen hebben maar 2 gesprekken plaats gevonden waardoor er geen apart rapport voor deze kern geschreven is. De gegevens van deze gesprekken zijn samen gevoegd met de cijfers van Made (daar waar u in het rapport Drimmelen ziet staan wordt de hele gemeente Drimmelen bedoeld). In de zomer van 2013 is de focus verlegd naar de vijfde kern Wagenberg en vanaf november 2013 werd in de laatste kern Lage Zwaluwe gestart.

Methode

Het door SWO Drimmelen verrichte onderzoek is gebaseerd op het programma 'Preventief huisbezoek' van Centa. Centa is een landelijke service-instelling die werkt ten behoeve van sociaal culturele organisaties. Centa verzorgt cursussen, installeert cliëntregistratiesystemen, vacaturebanken en levert programma's om onderzoekswerk te faciliteren.

Voor het programma Preventief huisbezoek heeft Centa de beschikking over een grote vragen-database. Deze bestaat uit een kleine 1000 relevante vragen. SWO Drimmelen heeft hieruit een selectie in gebruik genomen. Daarnaast zijn er speciale vragen voor het onderwerp Wet Maatschappelijke Ondersteuning toegevoegd.

Gebruik van Online Databank

De huisbezoeken met vraaggesprekken zijn uitgevoerd door een groep van 25 speciaal hiervoor getrainde vrijwilligers van SWO. Elk gesprek vond plaats aan de hand van een gestructureerde vragenlijst. De antwoorden uit de gesprekken zijn door de vrijwilligers op een later tijdstip in de 'Centa databank preventief huisbezoek SWO' gezet.

Deze onderzoeksdatabase is reeds enkele jaren operationeel. In totaal zijn in heel Nederland tot nu toe pakweg 27.500 mensen bevraagd. De uitkomsten van al deze gesprekken kunnen als een soort benchmark (gemiddelde) worden gebruikt. Het is hiermee mogelijk om de uitkomsten van de gesprekken in gemeente Drimmelen aan de gemiddelde uitkomsten te toetsen. We doen dit bij relevante vragen.

Respons

In totaal zijn door de gemeente naar 1601 ouderen in de gemeente brieven verstuurd. Aan hen is gevraagd of zij al dan niet aan het onderzoek wilden deelnemen. In totaal hebben 913 mensen op deze brief geantwoord. De respons komt hiermee op 57%. Hiervan waren 551 mensen (34%) akkoord met een huisbezoek. 362 personen (22%) hadden geen interesse.

2. Algemene persoonsgegevens

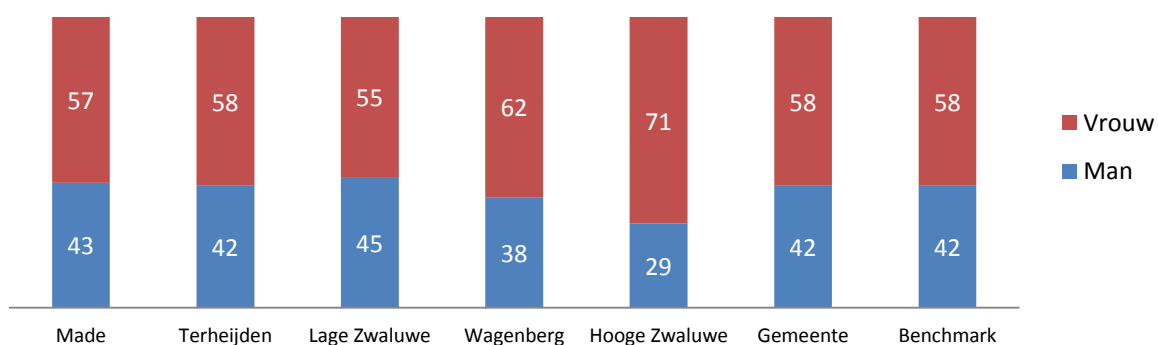
De cijfers in alle grafieken zijn aangeduid in procenten.

Profiel van zelfstandigwonende 75+ers in Drimmelen.

Man/vrouw:

Over het algemeen hebben meer vrouwen dan mannen deelgenomen aan het onderzoek. 42% mannen en 58% vrouwen. Dit cijfer is overigens gelijk aan de landelijk benchmark. Uitschieters waren de kernen Wagenberg en Hooge Zwaluwe. Daar hadden 62% (Wagenberg) en 71% (Hooge Zwaluwe) vrouwen deelgenomen.

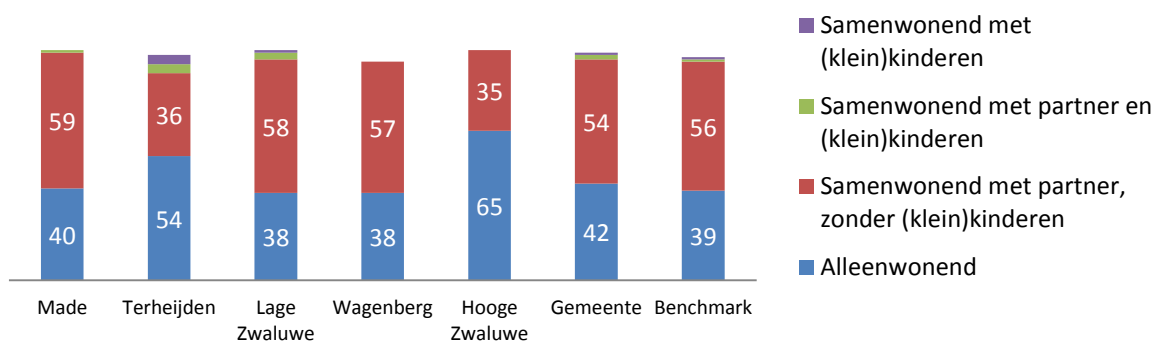
Geslacht

Alleen- of samenwonend:

Gemiddeld 42% (landelijke benchmark = 39%) van de respondenten is alleenstaand. Terheijden en Hooge Zwaluwe wijken hiervan af, 54% in Terheijden en 65% in Hooge Zwaluwe is alleenstaand.

Gezinssamenstelling

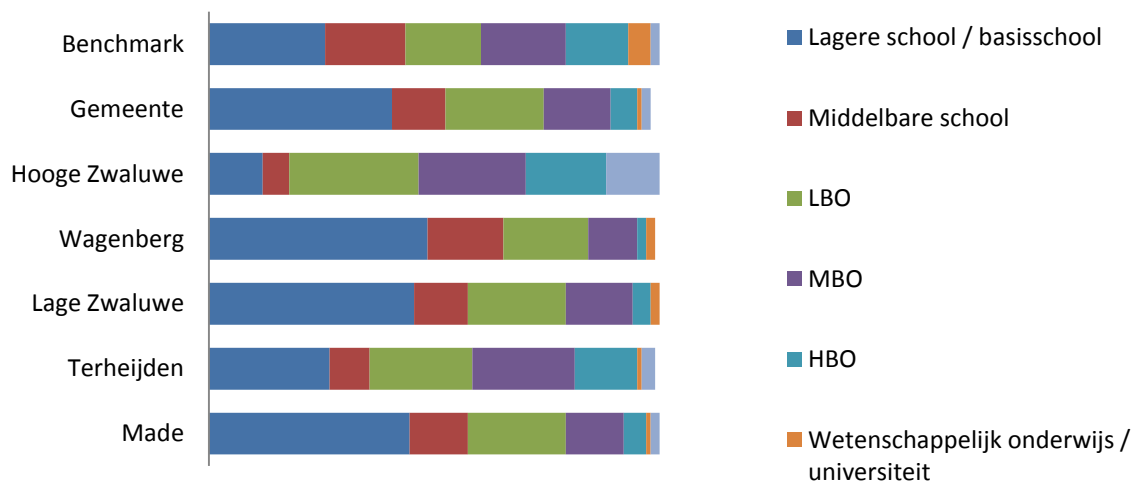

Opleiding:

De respondenten van het onderzoek zijn over het algemeen laag opgeleid, 41% heeft alleen lagerschool/basisschool genoten. Dit cijfer wijkt af van de landelijke benchmark waar maar 26% alleen lagerschool/basisschool scoort. Het percentages in Terheijden ligt met 12 % lager, dat in Wagenberg ligt met 27% ongeveer gelijk met de benchmark.

Gemiddeld 22% (landelijke benchmark = 38%) heeft MBO/HBO/WO heeft genoten. Dit geldt voor de kernen Made, Wagenberg en Lage Zwaluwe. De kernen Hooge Zwaluwe (42%) en Terheijden (38%) scoren gelijk aan de landelijke benchmark.

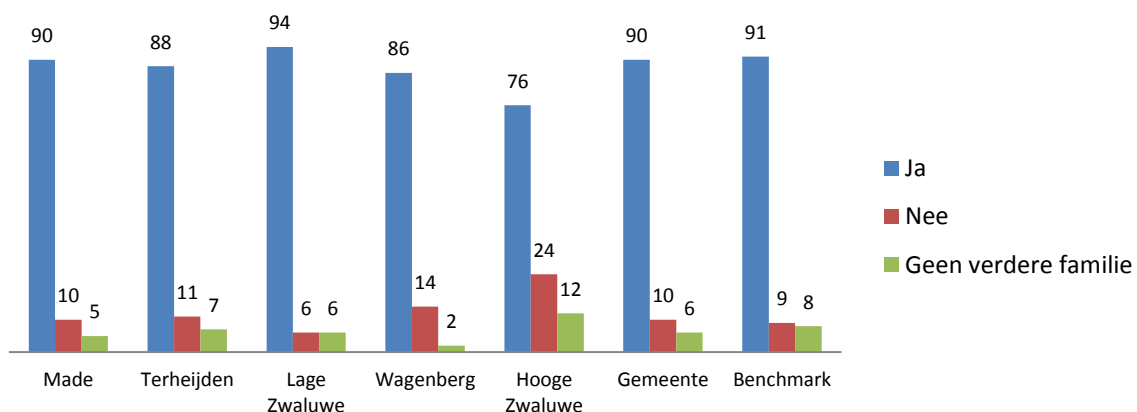
Opleidingsniveau

Kinderen:

Gemiddeld 90% (landelijke benchmark = 91%) van de respondenten geeft aan kinderen te hebben. 10% heeft dus geen kinderen. In absolute aantallen zijn dit 53 personen. Op de vraag: heeft u verdere familie, antwoordt 6% (landelijke benchmark = 8%) met nee, in absolute aantallen zijn dit 30 personen. Als we dit cijfer vertalen naar de hele gemeente (respons 34%), dan praten we over ca. 100 personen. Voor deze groep mensen schuilt een groot risico, zij hebben geen directe mantelzorg waar zij op terug kunnen vallen. Het hebben van een goed sociaal netwerk is voor deze groep erg belangrijk om zo op hoge leeftijd en met afnemende gezondheid zelfstandig te kunnen blijven functioneren.

Kinderen/kleinkinderen of verdere familie

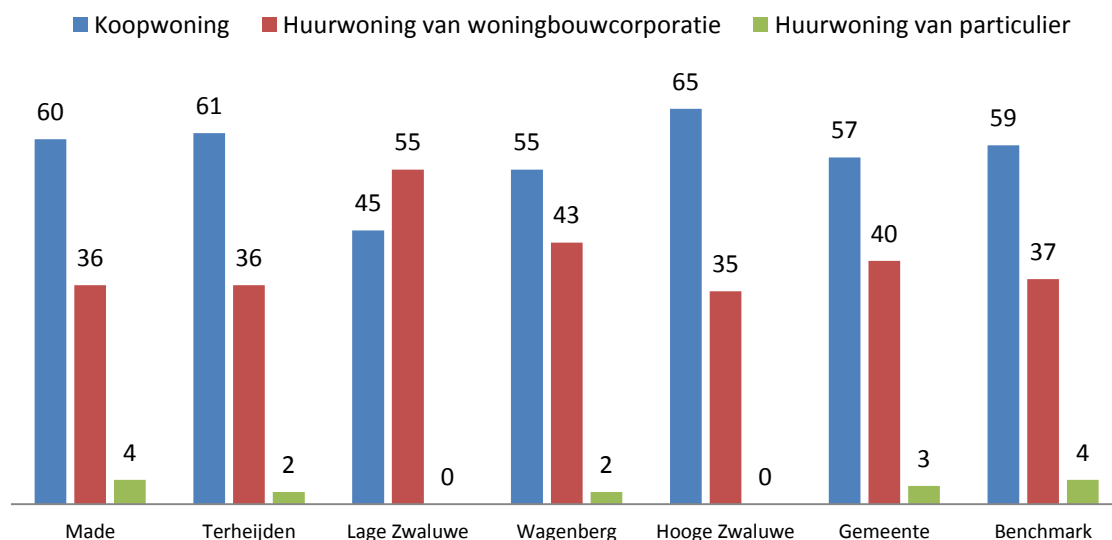

3. Wonen en woonomgeving

3.1 De Woning

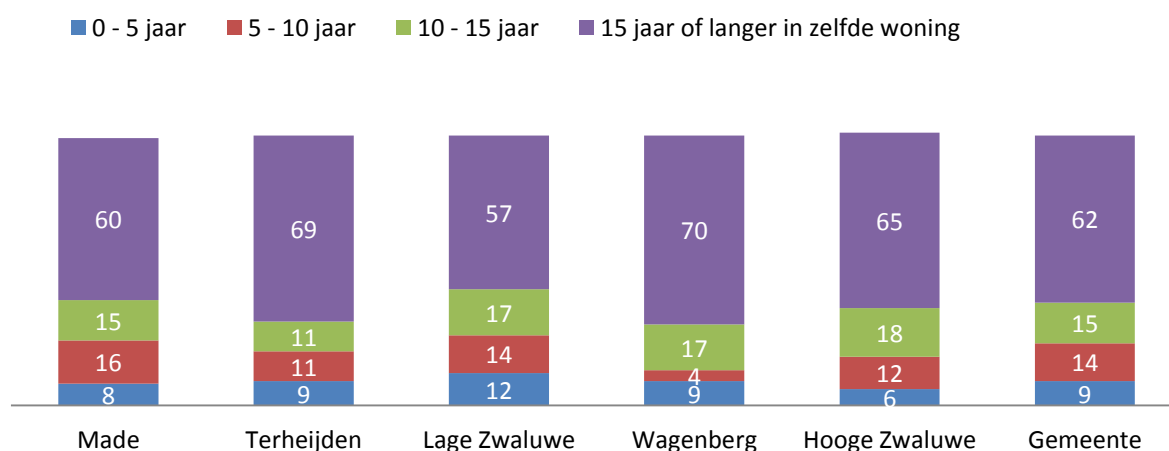
Koop- of huurwoning:

De respondenten wonen voor het merendeel (57%) in hun eigen woning (landelijke benchmark = 59%). Het percentage in Hooge Zwaluwe steekt daarboven uit met 65%. Lage Zwaluwe zit daar ver onder met 45%.

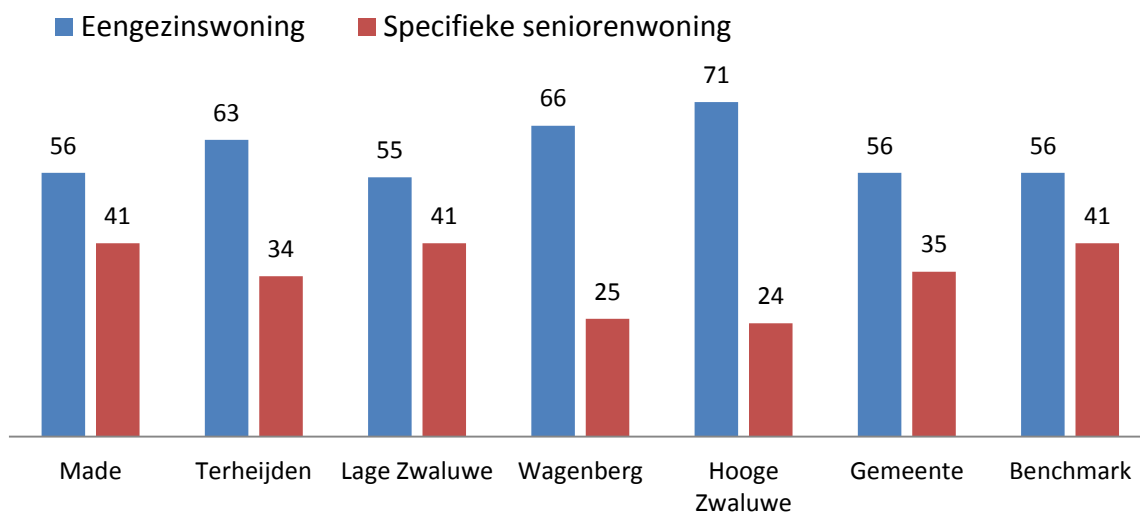
Verhuisgeneigdheid:

Gemiddeld 62% van de respondenten woont al langer dan 15 jaar in dezelfde woning. Wagenberg steekt hierboven uit met 70%. Daar is maar 13% van de respondenten de afgelopen 10 jaar verhuisd.

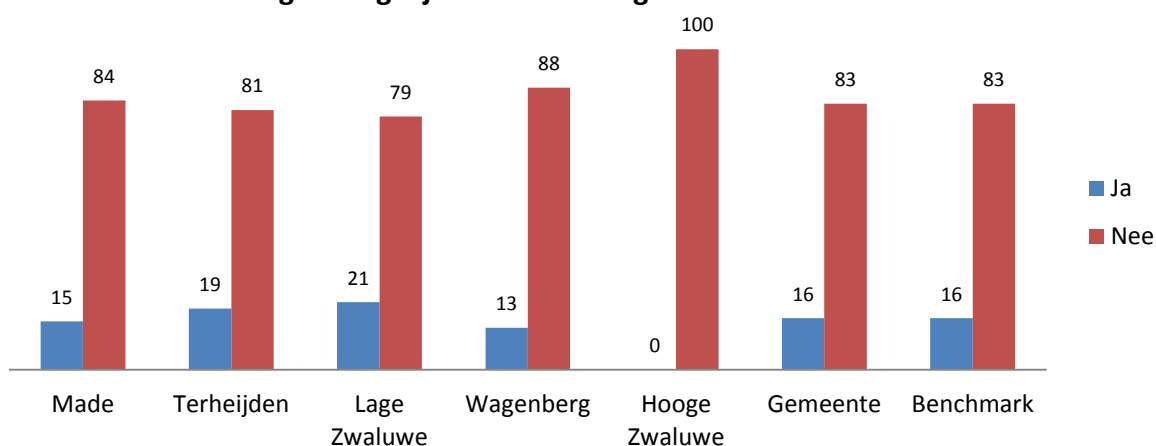
Soort woning:

Gemiddeld 56% (is gelijk aan landelijke benchmark) van de respondenten woont in een eengezinswoning. Maar 35% (landelijke benchmark = 41%) woont in een woning geschikt om op hoge leeftijd en met afnemende gezondheid te blijven wonen. De kernen Wagenberg en Hooge Zwaluwe wijken hiervan af. 66% (Wagenberg) en 71% (Hooge Zwaluwe) woont in een eengezinswoning. In deze kernen woont maar 15% en 24% gelijkvloers. De kern Made zit met 40% respondenten die gelijkvloers wonen boven het gemiddelde van gemeente Drimmelen maar gelijk aan de landelijke benchmark.

Op de vraag of het problemen oplevert dat de woning niet gelijkvloers is antwoordt 83% (is gelijk aan de landelijke benchmark) met nee. Zelfs 92% (landelijke benchmark = 91%) geeft aan dat de woning voldoet. In de kernen Terheijden en Lage Zwaluwe geeft 20% van de respondenten aan wel problemen te hebben met de niet gelijkvloerse woning.

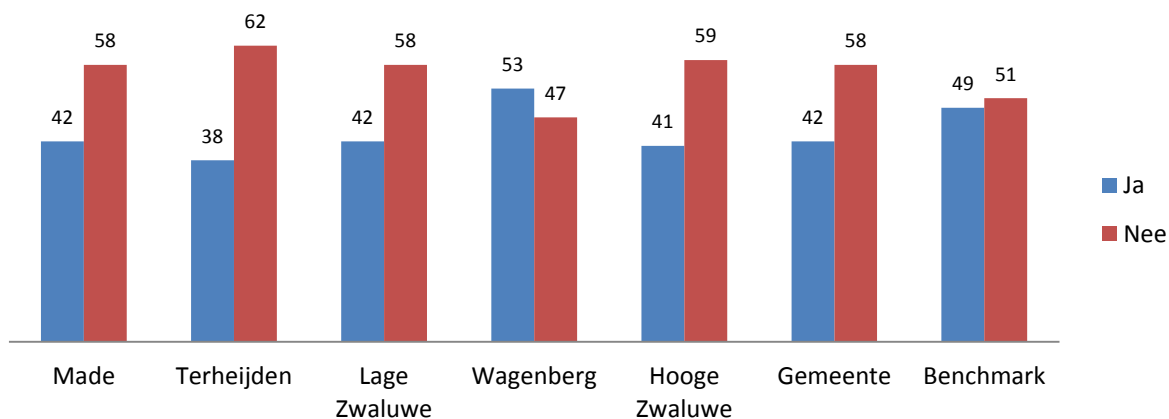
Problemen vanwege niet gelijkvloerse woning

Aanpassingen aan woningen:

Gemiddeld 42% (landelijke benchmark = 49%) van de respondenten geeft aan dat er aanpassingen in de woning zijn gedaan. De kern Wagenberg steekt hier met 53% bovenuit. Hier staat tegenover dat gemiddeld 58% geen aanpassingen in de woning heeft gedaan.

Aanpassingen in woning

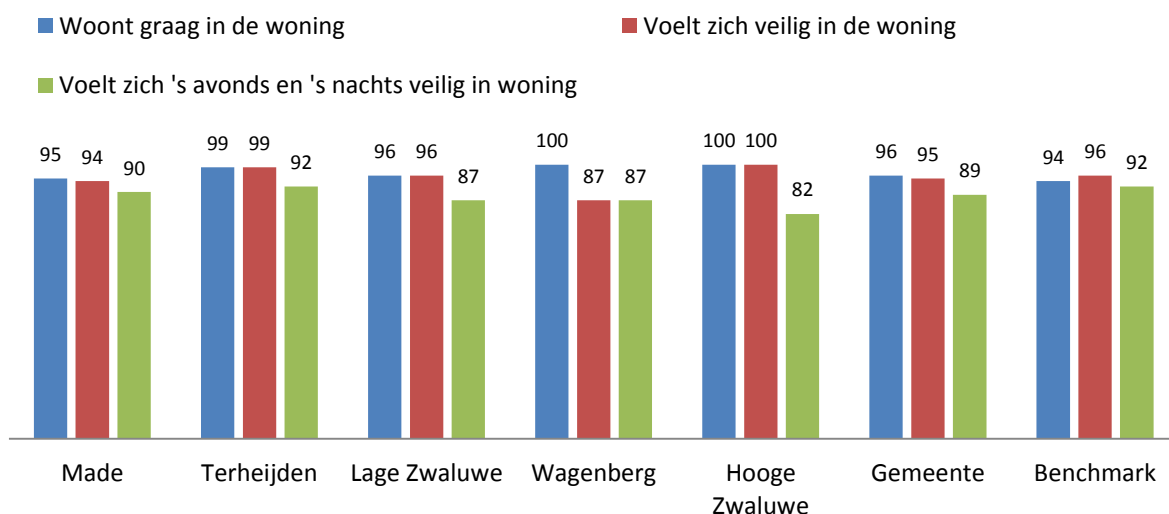

De meest voorkomende aanpassingen in de woning die reeds gedaan zijn, zijn handgrepen in douche/toilet of bij bed, verhoogd toilet en douchezitje. Op de vraag: zijn er punten in uw huis waar u moeite mee heeft en die eventueel aangepast kunnen worden, antwoordt gemiddeld 28% met ja. De punten die het hoogst scoren met betrekking tot deze vraag zijn: handgrepen in douche/toilet of bij bed, traplift en verhoogd toilet.

3.2 Veiligheid woning

Tevredenheid over woning:

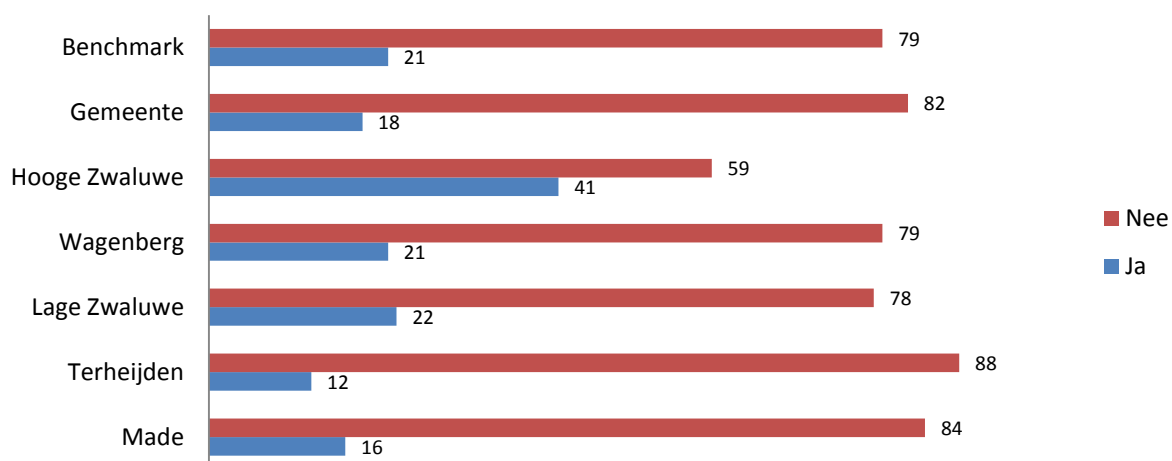
Gemiddeld 96% (landelijke benchmark = 94%) van de respondenten geeft aan graag in de woning te wonen. 95% (landelijke benchmark = 96%) voelt zich veilig in de woning. 's Avonds en/of 's nachts neemt het gevoel van veiligheid af, gemiddeld 89% (landelijke benchmark = 92%) voelt zich veilig.

3.3 Woonomgeving

Gemiddeld 18% (landelijke benchmark = 21%) van de respondenten geeft aan klachten of problemen te hebben met de woonomgeving. Het gaat dan met name over obstakels op stoepen/losliggende tegels, lawaai, hondenpoep en slechte verlichting. De kern Hooge Zwaluwe scoort met 41% veel hoger.

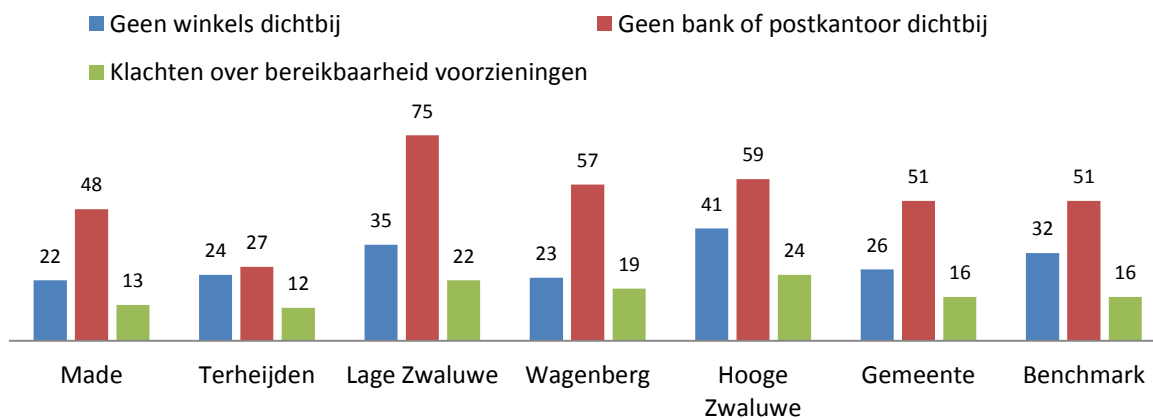
Klachten of problemen woonomgeving

Voorzieningen in de buurt:

Gemiddeld 26% (landelijke benchmark = 32%) van de respondenten geeft aan niet in de buurt van winkels te wonen. 51% (is gelijk aan landelijke benchmark) heeft geen bank of postkantoor in de buurt, daar staat tegenover dat 16% (is gelijk aan landelijke benchmark) van de respondenten klachten heeft over de bereikbaarheid van deze voorzieningen. De kernen Lage Zwaluwe en Hooge Zwaluwe laten een hogere score zien. 35% (Lage Zwaluwe) en 41% (Hooge Zwaluwe) geeft aan geen winkels in de buurt te hebben. 75% van de respondenten in Lage Zwaluwe geeft aan dat er geen bank of postkantoor in de buurt is.

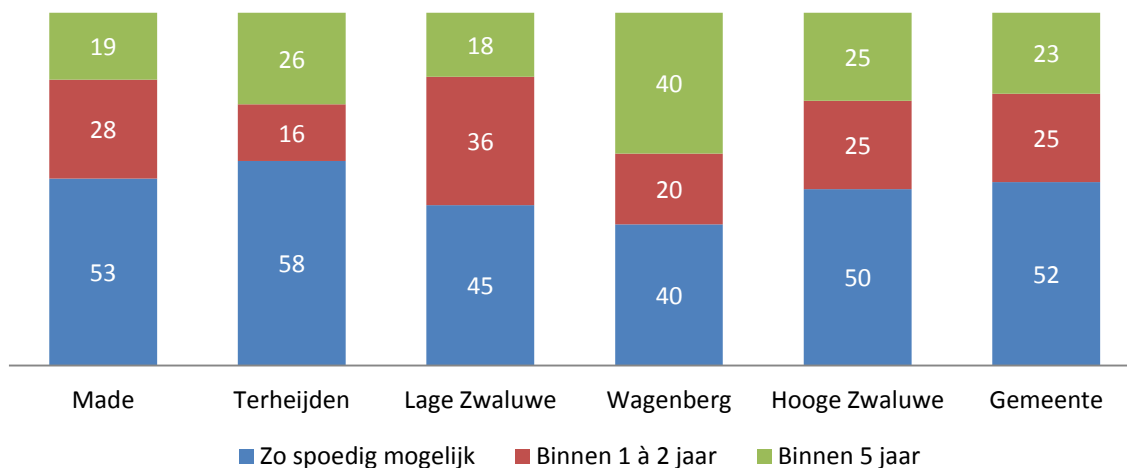
Lage Zwaluwe (22%) en Hooge Zwaluwe (24%) laten dan ook een hogere score zien met betrekking tot de onbereikbaarheid van de voorzieningen.

3.4 Verhuizen

Gemiddeld 22% (landelijke benchmark = 23%) van de respondenten geeft aan na te denken over verhuizen. Hooge Zwaluwe wijkt met 30% af van de andere kernen. Van de respondenten die aangeven te willen verhuizen geeft 52% aan dit zo spoedig mogelijk te willen. Redenen voor verhuizing zijn de gezondheid, dat de huidige woning te groot is en dat de huidige woning geen aanpassingen heeft.

Wens om te verhuizen bij 22 % van de respondenten

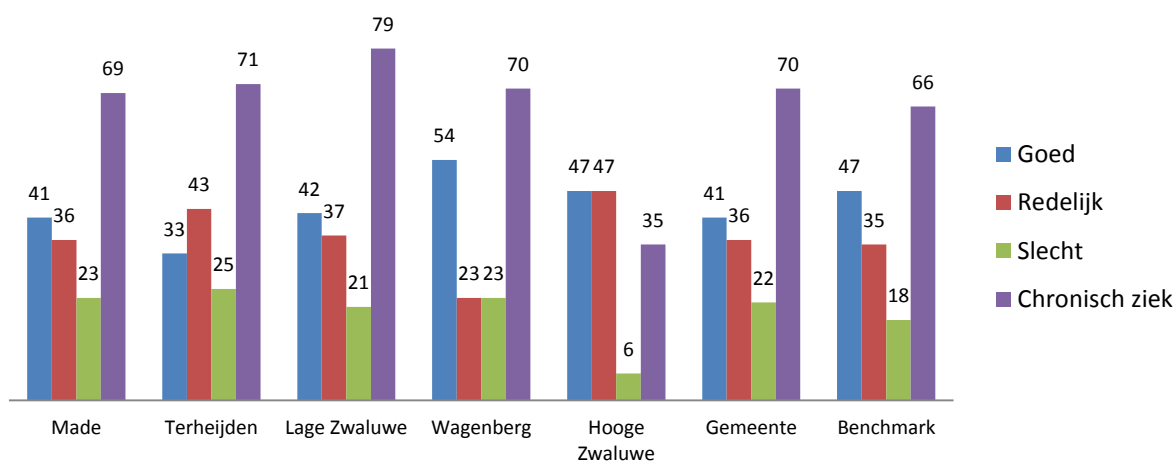
4. Gezondheid

4.1 Lichamelijke gezondheid

Gemiddeld 41% (landelijke benchmark = 47%) van de respondenten geeft aan over een goede gezondheid te beschikken. De score in Wagenberg valt met 54% beduidend hoger uit. Gemiddeld 22% (landelijke benchmark = 18%) geeft aan een slechte gezondheid te hebben. De kern Hooge Zwaluwe valt met 6% veel lager uit.

Gemiddeld 70% (landelijke benchmark = 66%) van de respondenten geeft aan een chronische ziekte te hebben. Hooge Zwaluwe scoort met 35% veel lager.

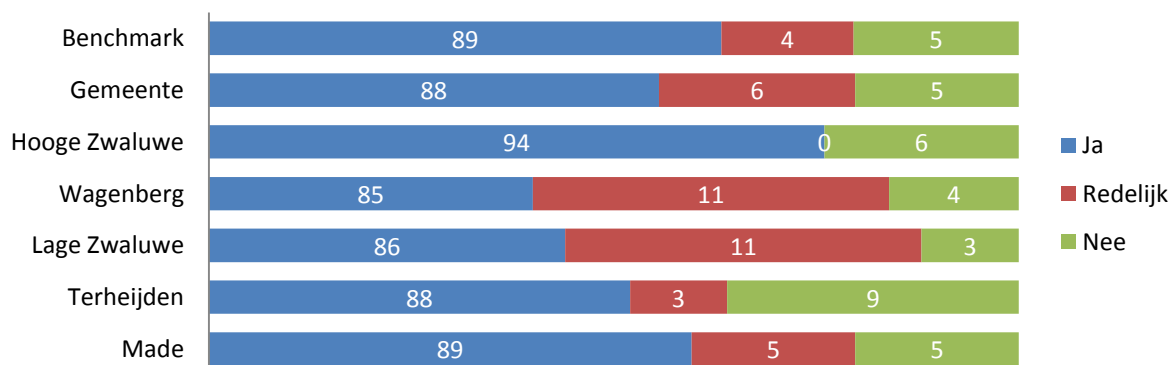
Beoordeling eigen gezondheid

Lichamelijke verzorging:

In alle kernen zien wij een positieve score van bijna 90% (landelijke benchmark = 89%) als het gaat om zichzelf lichamelijk kunnen verzorgen. Gemiddeld 5% geeft aan hier wel moeite mee te hebben. Terheijden scoort hier hoger met 9%. De problemen die ervaren worden zijn met name douchen, aan/uit kleden en kousen aan/uit trekken.

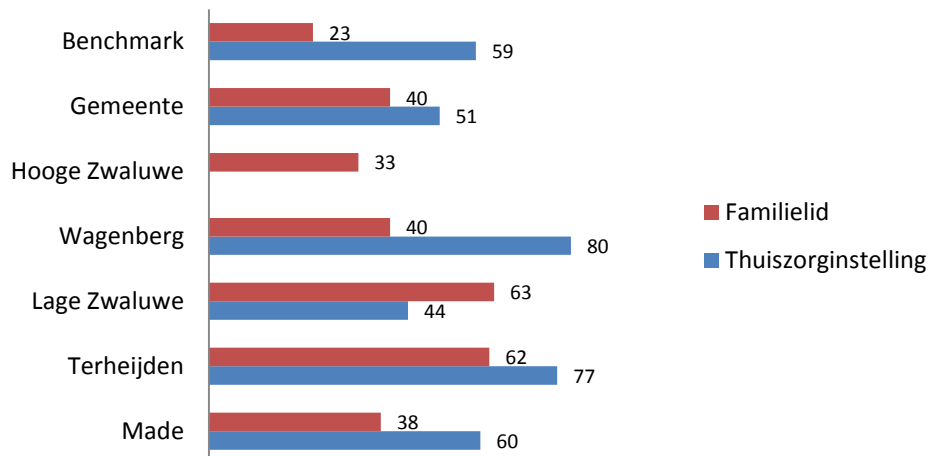
In staat zichzelf lichamelijk te verzorgen

Hulp bij lichamelijke verzorging:

Gemiddeld 14% (landelijke benchmark = 30%) van de respondenten geeft aan hiervoor hulp te krijgen. Van deze groep krijgt gemiddeld 51% (landelijke benchmark = 59%) hiervoor hulp van een thuiszorginstelling en 40% (landelijke benchmark = 23%) van een familielid. Een duidelijk afwijkende score van de landelijke benchmark. Men krijgt minder hulp van een thuiszorginstelling en meer hulp van mantelzorg ten opzichte van de landelijke cijfers.

Hulp bij lichamelijke verzorging

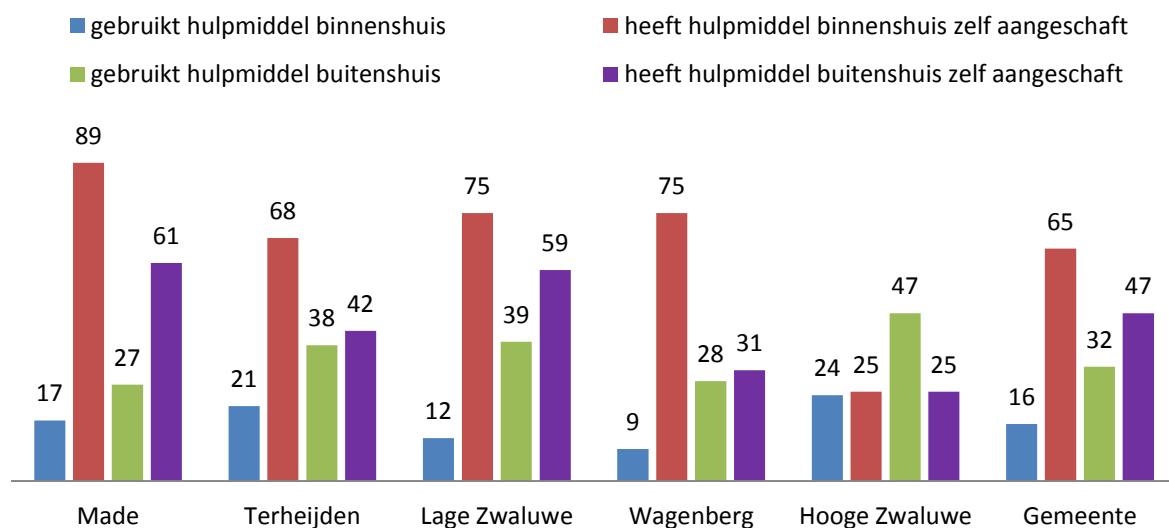

Hulpmiddelen binnenshuis:

Gemiddeld 16% (landelijke benchmark = 33%) van de respondenten geeft aan een hulpmiddel te gebruiken. De rollator en krukken scoren hierbij het hoogst. In gemiddeld 65% van de gevallen is het hulpmiddel zelf aangeschaft en in 11% van de gevallen door de gemeente. Hier zijn geen landelijke cijfers van beschikbaar.

Hulpmiddelen buitenshuis:

Gemiddeld 32% (is gelijk aan de landelijke benchmark) van de respondenten geeft aan een hulpmiddel te gebruiken. Ook hier scoren de rollator en de krukken het hoogst. Ook de scootmobiel wordt genoemd maar dan maar bij 9% van de respondenten die een hulpmiddel gebruiken. In gemiddeld 47% van de gevallen is het hulpmiddel zelf aangeschaft en in 27% van de gevallen door de gemeente. Hiervan zijn geen landelijke cijfers van beschikbaar.

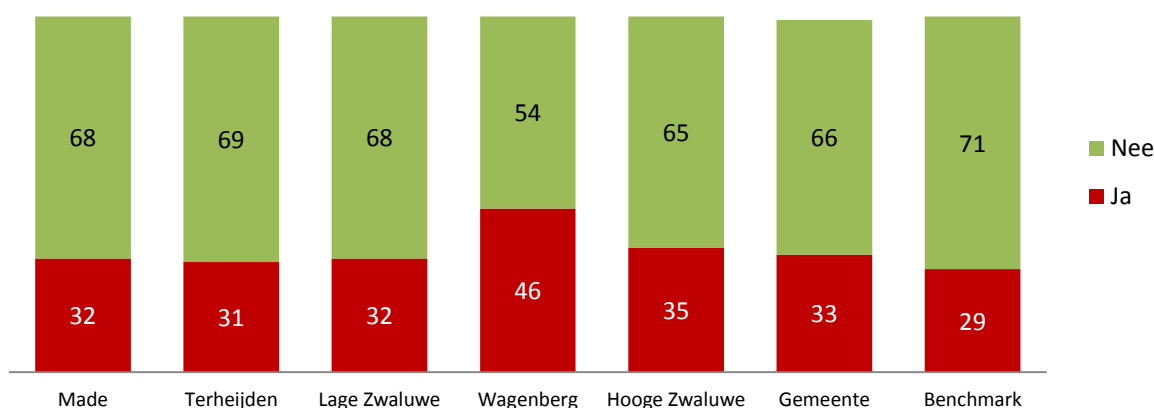

Valincidenten:

Gemiddeld 33% (landelijke benchmark 29%) van de respondenten geeft aan het afgelopen jaar een keer te zijn gevallen. Grote uitschieter hierbij is de kern Wagenberg met een score van 46%.

Gemiddeld geeft 44% aan lichamelijk letsel te hebben opgelopen. De kernen Lage Zwaluwe (58%) en Hooge Zwaluwe (50%) laten een hoger score zien.

Is de laatste 12 maanden gevallen

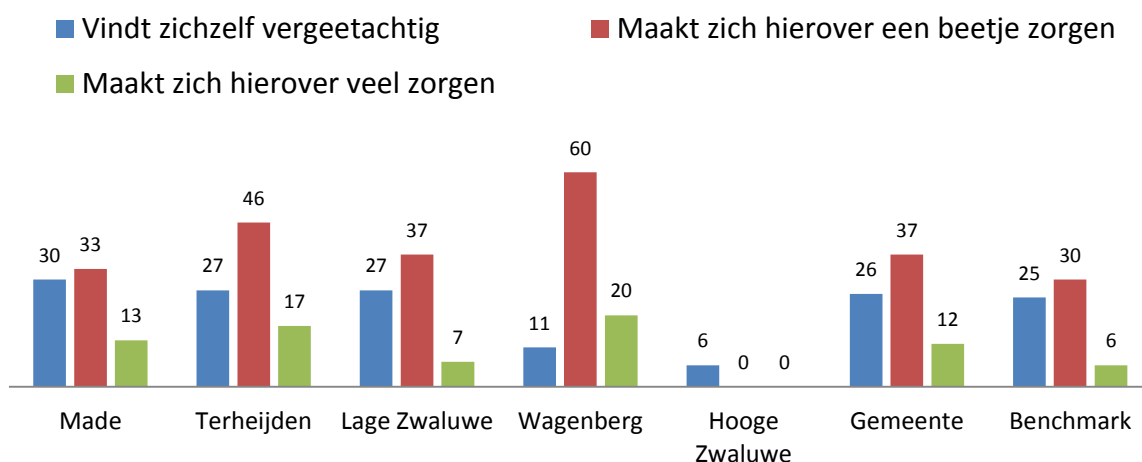
Huisarts:

Gemiddeld 88% (landelijke benchmark = 87%) van de respondenten geven aan zeer goed/goed contact te hebben met de huisarts. Lage Zwaluwe (84%) en Hooge Zwaluwe (71%) scoren lager. De meesten, 67% (landelijke benchmark = 69%), bezoeken de huisarts 1 - 5 keer per jaar. 85% (landelijke benchmark = 81%) van de respondenten geeft aan medicijnen te gebruiken. 13% (landelijke benchmark = 18%) gebruikt slaapmedicatie.

4.2 Geestelijke gezondheid

Geheugen en vergeetachtigheid:

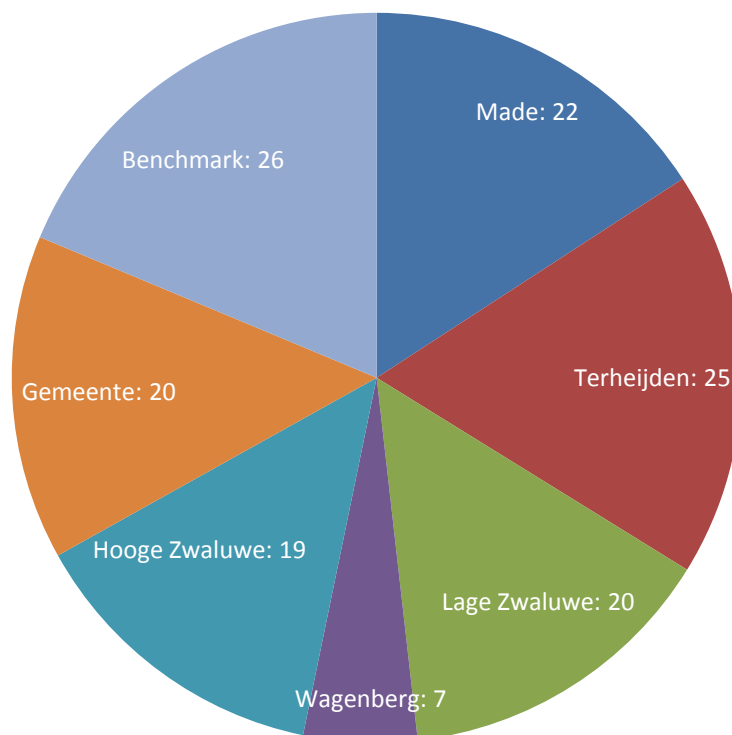
68% (landelijke benchmark = 72%) van de respondenten beoordeelt het eigen geheugen met goed, slechts 3% (is gelijk aan landelijke benchmark) met slecht. Als we praten over vergeetachtigheid zegt gemiddeld 26% (landelijke benchmark = 25%) van de ondervraagden daar last van te hebben. De kern Made scoort hier iets hoger met 30%. Zich echt zorgen maken over de vergeetachtigheid doet gemiddeld 12% (landelijke benchmark = 6%). Daar laten Terheijden (17%) en Wagenberg (20%) hogere scores zien.

Eenzaamheid:

Gemiddeld 20% (landelijke benchmark = 26%) van de respondenten geeft aan problemen (ja of soms) te hebben met eenzaamheid. Vergeleken met de landelijke benchmark is dat een lagere score. Wagenberg laat hier een veel lagere score zien, 0% bij ja en 7% bij soms. Het gaat dan om rouwverwerking, het missen van contacten, met verdriet bij iemand terecht kunnen.

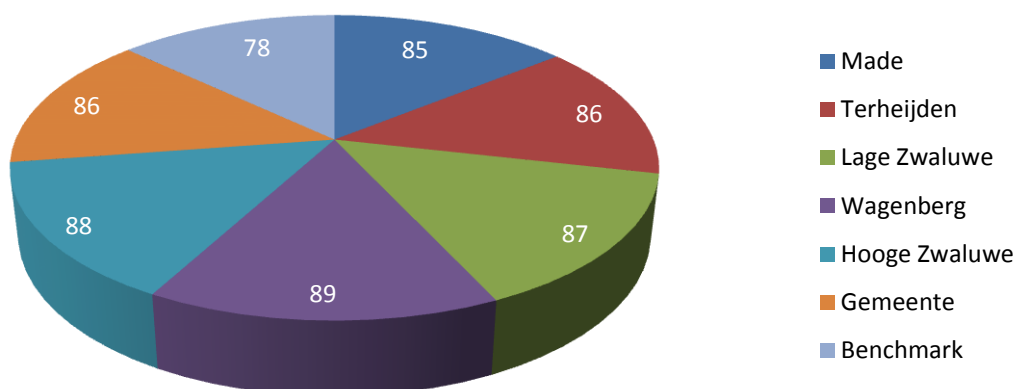
Problemen met eenzaamheid

5. Zelfredzaamheid en hulp- en dienstverlening

De zelfredzaamheid in de kernen scoort positief, gemiddeld 86% (landelijke benchmark = 78%) van de respondenten geeft aan zich goed te kunnen redden. De scores in de verschillende kernen zijn bijna gelijk.

Is zelfredzaam

Licht huishoudelijk werk:

Dit positieve cijfer zien we ook terug bij de vraag: kunt u zelf licht huishoudelijke werk doen, gemiddeld 82% (landelijke benchmark = 77%) antwoordt met ja.

Alleen Hooge Zwaluwe laat een beduidend lagere score zien van 65%.

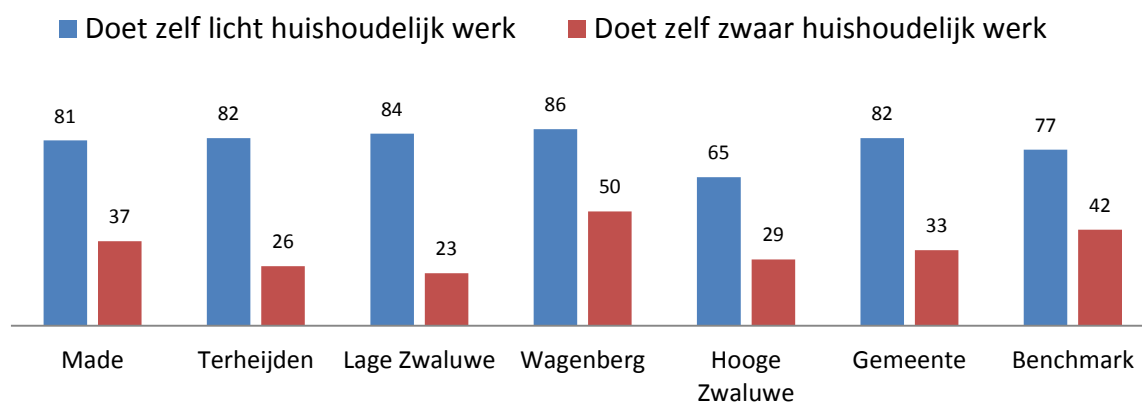
Van de 17% (landelijke benchmark = 23%) die aan hebben gegeven het deels of niet zelf te kunnen geeft gemiddeld 87% (landelijke benchmark = 59%) aan hulp te krijgen van derden. In 53% (landelijke benchmark = 70%) van de gevallen wordt de hulp gegeven door thuiszorg/particulier hulp en 41% (landelijke benchmark = 27%) door mantelzorg.

Zwaar huishoudelijk werk:

Zwaar huishoudelijk werk laat andere cijfers zien, maar 33% (landelijke benchmark = 42%) geeft aan dit zelf te kunnen. Positieve uitschieter hierin is Wagenberg met 50% en negatieve uitschieter Lage Zwaluwe met maar 23%.

Van de 65% (landelijke benchmark = 58%) die hulp nodig heeft bij zwaar huishoudelijk werk zegt 88% (landelijke benchmark = 91%) aan hulp van derden te krijgen. In Wagenberg krijgt zelfs 95% hulp van derden.

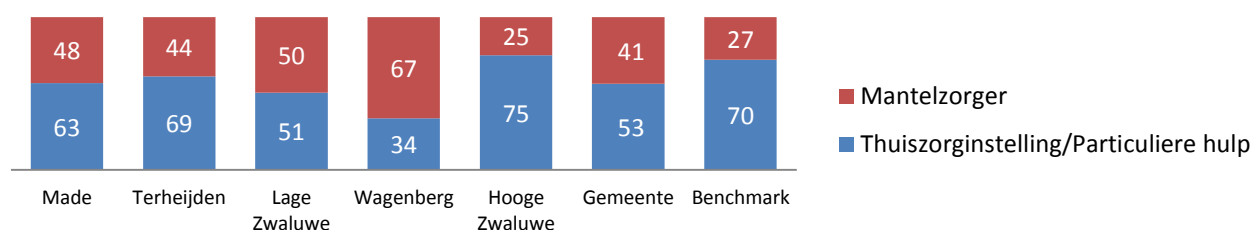
Van degene die hulp krijgen zegt 53% (landelijke benchmark = 74%) dit van thuiszorg/particulier hulp te krijgen. De percentages in Terheijden (77%) en Hooge Zwaluwe (78%) liggen hoger. 42% krijgt hulp van mantelzorg (landelijke benchmark = 24%). Hier zijn het vooral de uitwonende kinderen (49%) die hulp verlenen.

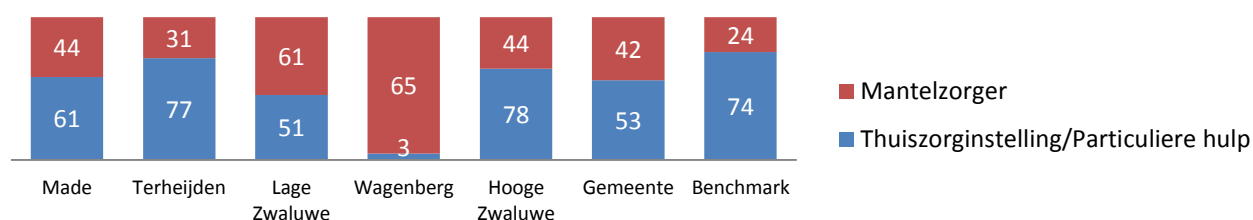
De cijfers van hulp bij licht en zwaar huishoudelijk werk komen dus zo goed als overeen. Ca. 40% van de hulp wordt geboden door mantelzorgers (met name kinderen). Het landelijk cijfer ligt met 25% veel lager. Er wordt dus veel mantelzorg geboden in Drimmelen t.o.v. het landelijk cijfer.

Ca. 50% van de hulp wordt geboden door thuiszorg of particuliere hulp. Het landelijk cijfer laat hier een hogere score zien van ca. 70%. Er wordt in Drimmelen dus minder beroep gedaan op professionele hulp t.o.v. het landelijk cijfer.

Ondersteuners bij licht huishoudelijk werk

Ondersteuners bij zwaar huishoudelijk werk

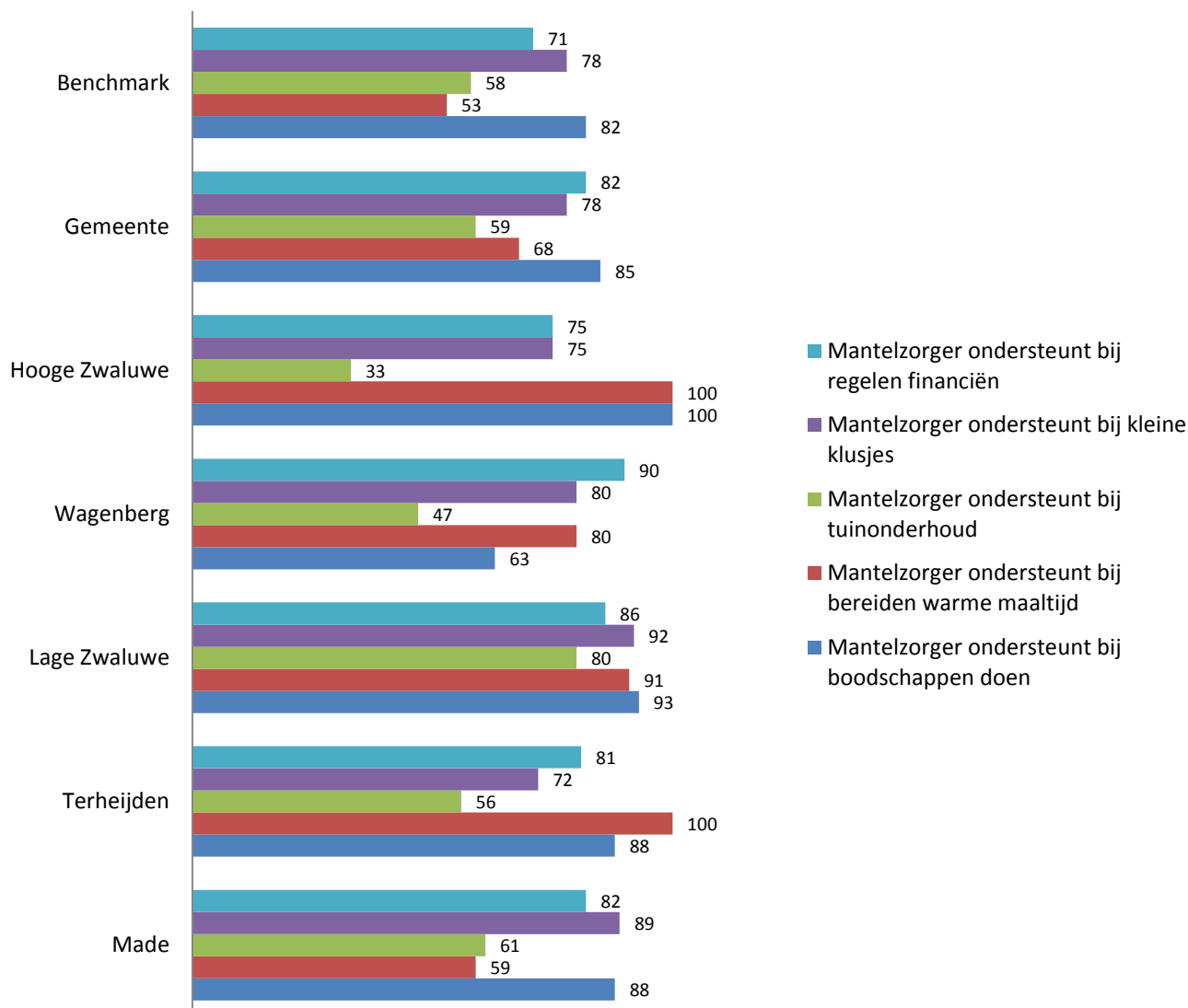

Boodschappen doen:

Op de vraag: kunt u zelf boodschappen doen, antwoordt 22% (is gelijk aan landelijke benchmark) met nee/deels. Van deze 22% krijgt 93% (landelijke benchmark = 80%) hulp van derden, 85% (landelijke benchmark = 82%) van deze hulp wordt gegeven door mantelzorg.

Dezelfde scores zien wij bij de vragen over verzorgen van een warme maaltijd, tuinonderhoud, doen van kleine klusjes en regelen van financiën. Als mensen het niet meer kunnen dan wordt 80% tot 90% opgepakt door mantelzorg. Deze scores komen overeen met de landelijke benchmark.

Mantelzorgondersteuning

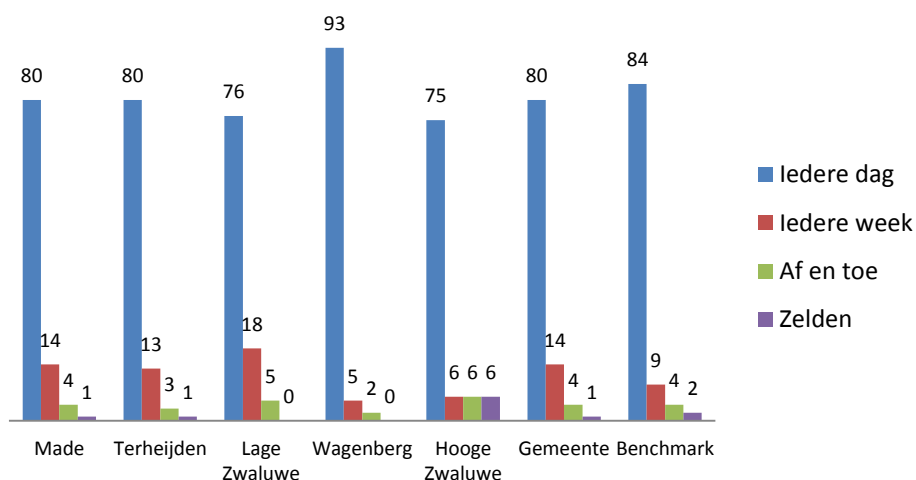

Gemiddeld 1 op de 5 respondenten geeft zelf nog mantelzorg (20%). Wagenberg zit hier ruim boven met 32%. De landelijke benchmark laat een score zien van 16%. Gemeente Drimmelen scoort dus hoger.

6. Mobiliteit en vervoer

Gemiddeld 80% (landelijke benchmark = 84%) van de respondenten komt nog dagelijks buiten. 20% dus niet, zij ervaren problemen bij het naar buiten gaan, dit zijn met name lichamelijke problemen. De landelijke benchmark laat ongeveer een zelfde cijfer zien.

Komt hoe vaak buiten

Vervoer:

De belangrijkste manier om ergens naar toe te gaan is voor de respondenten lopend - 29% (landelijke benchmark = 24%), de auto - 24% (landelijke benchmark = 34%) en de fiets - 19% (landelijke benchmark = 17%).

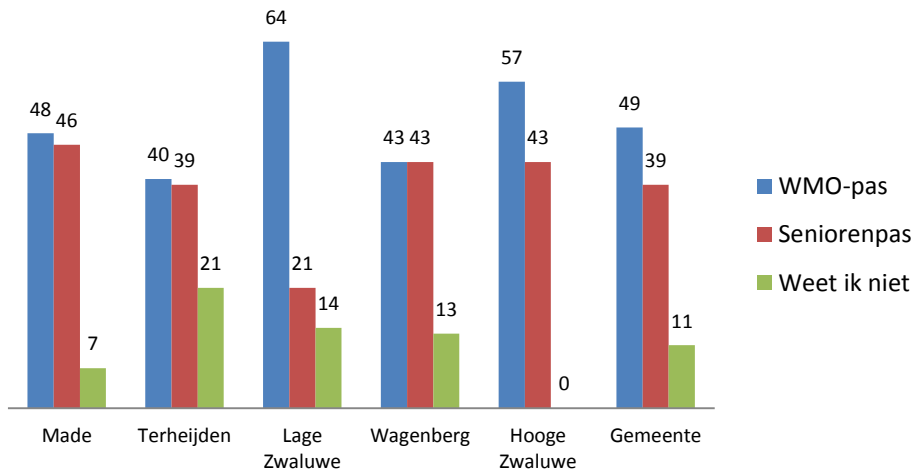
Gemiddeld 11% (landelijke benchmark = 17%) van de respondenten geeft aan problemen te hebben met vervoer waardoor ze ergens niet naar toe kunnen gaan.

Gemiddeld 80% (landelijke benchmark = 54%) van de respondenten geeft aan openbaar vervoer in de buurt te hebben (binnen 500 mtr). Toch geeft maar 15% (landelijke benchmark = 24%) aan er wel eens gebruik van te maken. Van de 84% (landelijke benchmark = 74%) die geen gebruik maakt zegt maar 28% (landelijke benchmark = 33%) ook belemmeringen te ervaren. Dit zijn met name lichamelijke gebreken. Er wordt dus weinig gebruik gemaakt van openbaar vervoer maar dit komt niet omdat men belemmeringen ervaart.

Deeltaxi:

De deeltaxi is goed bekend, 94% (landelijke benchmark = 79%) zegt ermee bekend te zijn. Van deze 94% heeft 56% een vervoerspas. 49% heeft een WMO-pas, 39% een seniorenpas en 11% weet niet welke pas. Hiervan zijn geen landelijke cijfers bekend.

Welke vervoerspas

In Lage Zwaluwe ligt de verhouding WMO-pas en seniorenpas anders, 64% en 21%.

Van de respondenten die aangeven een pas te hebben zegt twee derde het afgelopen jaar gebruik ervan te hebben gemaakt. De deeltaxi krijgt een gemiddelde score van 7,97 van de respondenten. De deeltaxi voorziet dus duidelijk in een behoefte.

Gemiddeld 83% (landelijke benchmark = 77%) van de respondenten geeft aan tevreden te zijn hoe men zich buitenshuis kan of moet verplaatsen. Hooge Zwaluwe laat met 71% een lagere score zien.

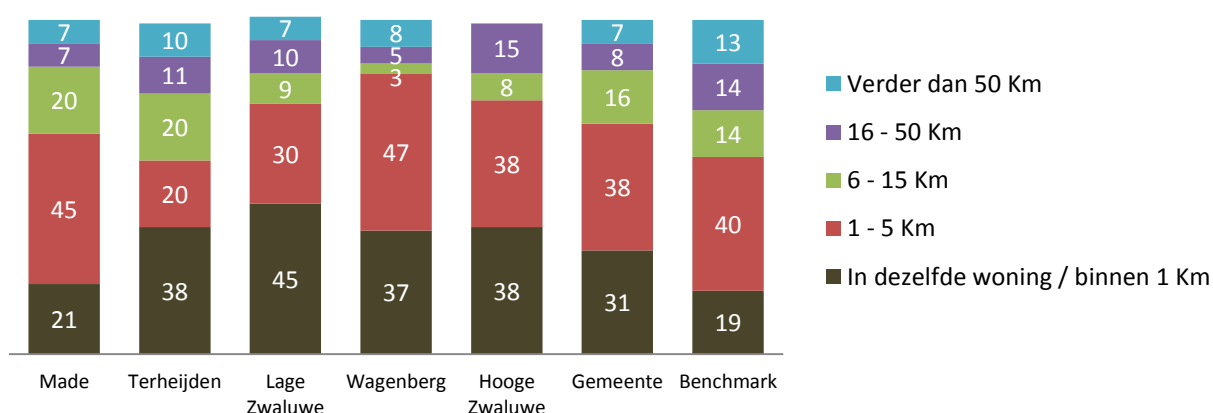
7. Sociale contacten en tijdsbesteding

Kinderen:

Gemiddeld 90% (landelijke benchmark = 91%) van de respondenten geeft aan kinderen te hebben. 69% (landelijke benchmark = 59%) heeft kinderen wonen op maximaal afstand van 5 km. De kern Wagenberg laat een nog positievere score zien van 84%.

Bij gemiddeld 85% (landelijke benchmark = 73%) van de respondenten wonen de kinderen op maximaal afstand van 15 km. Doordat mantelzorgers relatief dichtbij wonen is de mogelijkheid om mantelzorg te geven wellicht iets hoger.

Woonafstand van kinderen/kleinkinderen

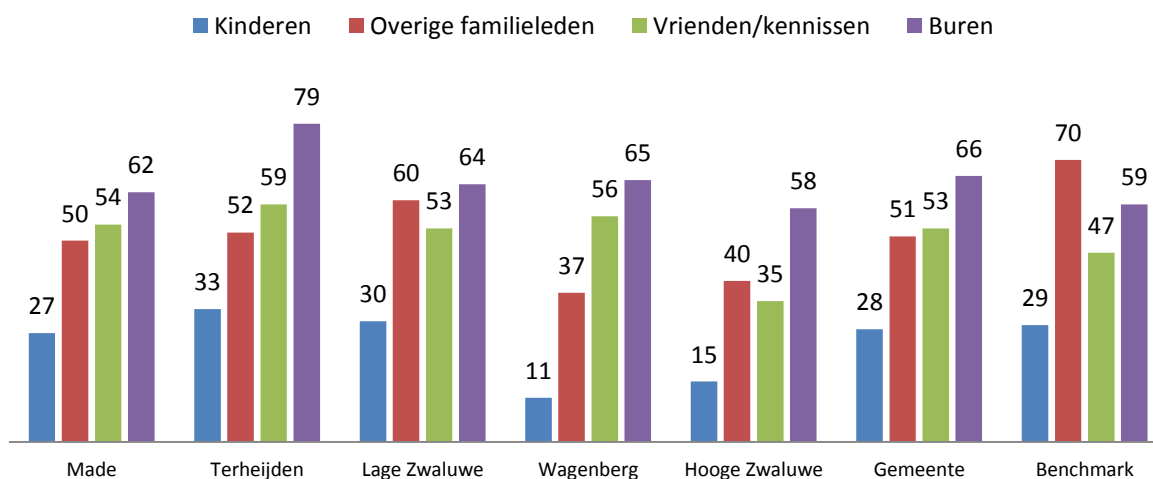

Op bezoek gaan en bezoek krijgen:

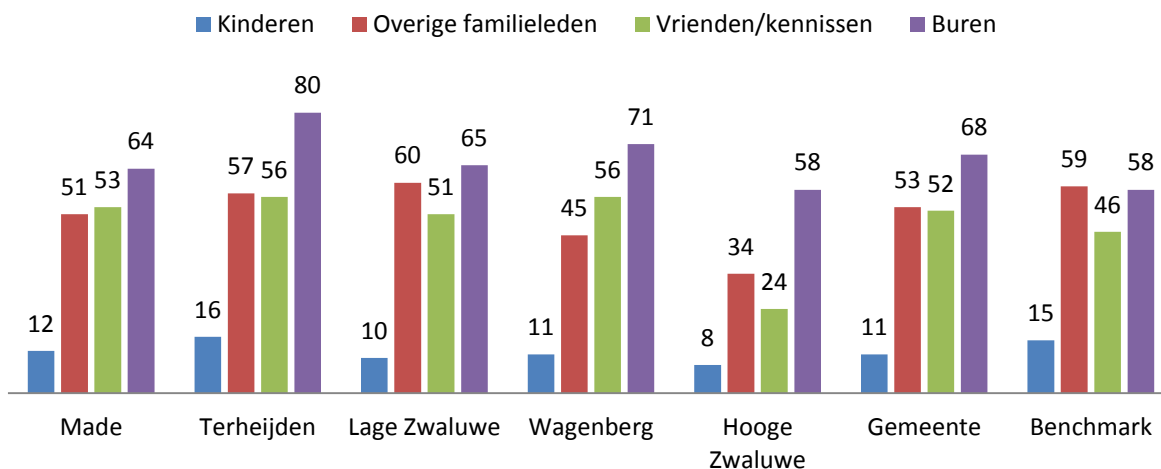
Er zijn vragen gesteld over het op bezoek gaan en bezoek krijgen van kinderen, familie, vrienden/kennissen en buren. Hieruit kan blijken of men een goed sociaal netwerk en vangnet heeft om op terug te vallen. Hierin zien wij dat vooral kinderen hoog scoren.

Risico's zijn er dus als mensen zelden tot nooit op bezoek gaan/ bezoek ontvangen.

Gaat zelden tot nooit op bezoek bij:

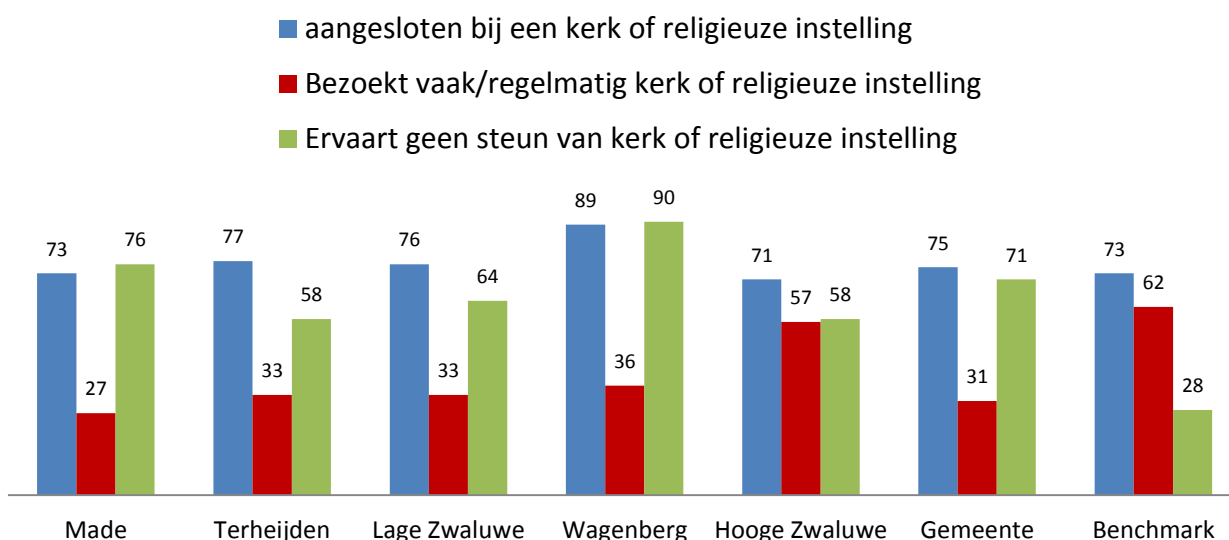
Ontvangt zelden tot nooit bezoek van:

De kern Terheijden valt op bij de score van buren. Daar zien we een hogere score van 79% en 80% die soms of nooit bezoek krijgen of ontvangen van buren.

Kerk:

Gemiddeld 75% (landelijke benchmark = 73%) van de respondenten geeft aan aangesloten te zijn bij een kerk of een religieuze instelling. Wagenberg scoort beduidend hoger met 89%. Maar 31% (landelijke benchmark = 62%) geeft aan regelmatig naar de kerk te gaan. Een opvallende afwijking van het landelijke cijfer. Hooge Zwaluwe scoort met 57% bijna gelijk aan het landelijk cijfer. Opvallend is dat op de vraag: ervaart u steun ... , gemiddeld 71% (landelijke benchmark = 28%) antwoordt met nee. In Wagenberg is dat zelfs 90%. Terheijden en Hooge Zwaluwe laten een positievere score zien van 58%. Wederom een opvallende afwijking van het landelijk cijfer.

Sociale activiteiten:

Op de vraag of men deelneemt aan gezamenlijke activiteiten antwoordt gemiddeld 51% (landelijke benchmark = 50%) met nee. 38% (landelijke benchmark = 40%) geeft aan regelmatig/vaak deel te nemen. In gemeente Drimmelen maakt dus 60% van de respondenten nauwelijks gebruik van algemene voorzieningen zoals gemeenschapshuizen.

Ouderenbond:

Gemiddeld 48% (landelijke benchmark = 38%) van de respondenten geeft aan lid te zijn van een ouderenbond. De KBO scoort in gemeente Drimmelen met 95% (landelijke benchmark = 19%) het hoogst. Toch zegt maar 44% (landelijke benchmark = 37%) veel contact te hebben met andere leden en maar 41% (landelijke benchmark = 43%) geeft aan gebruik te maken van de diensten van de ouderenbond. Wagenberg scoort lager met 21% dat contact heeft met andere leden.

Computer:

Gemiddeld 37% (landelijke benchmark = 35%) van de respondenten geeft aan gebruik te maken van internet en 34% (landelijke benchmark = 36%) van e-mail. Ruim 60% dus niet. Informatie die verstrekt wordt via de digitale snelweg bereikt deze mensen dus niet. Informatie aanreiken via bv. huis-aan-huis bladen, folders en flyers blijft dus belangrijk.

Hobby:

Gemiddeld 86% (landelijke benchmark = 90%) van de respondenten geeft aan hobby's te hebben. 7% (landelijke benchmark = 12%) geeft aan deze hobby's niet goed meer uit te kunnen voeren, lichamelijke gebreken worden als voornaamste reden opgegeven.

Vrijwilligerswerk:

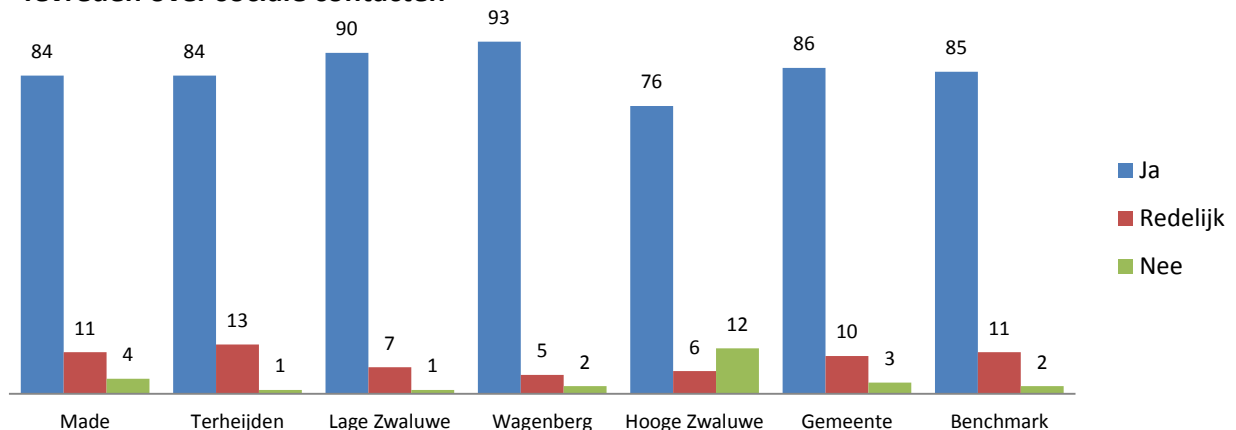
Gemiddeld 19% (landelijke benchmark = 22%) van de respondenten doet zelf nog vrijwilligerswerk.

Sociale contacten:

Gemiddeld 86% (landelijke benchmark = 85%) van de respondenten is tevreden over zijn/haar sociale contacten. 13% is dat niet, in aantallen spreken we over 68 personen.

Gemiddeld 21% (landelijke benchmark = 17%) krijgt zelden of nooit emotionele ondersteuning. Toch zegt 95% (landelijke benchmark = 93%) te kunnen terugvallen op anderen bij tegenslagen of problemen. De ondersteuning wordt met name ervaren van kinderen - 32% (landelijke benchmark = 29%), partner - 18% (landelijke benchmark = 23%), burens - 12% (landelijke benchmark = 11%) en broers en zussen - 11% (landelijke benchmark = 6%).

Tevreden over sociale contacten

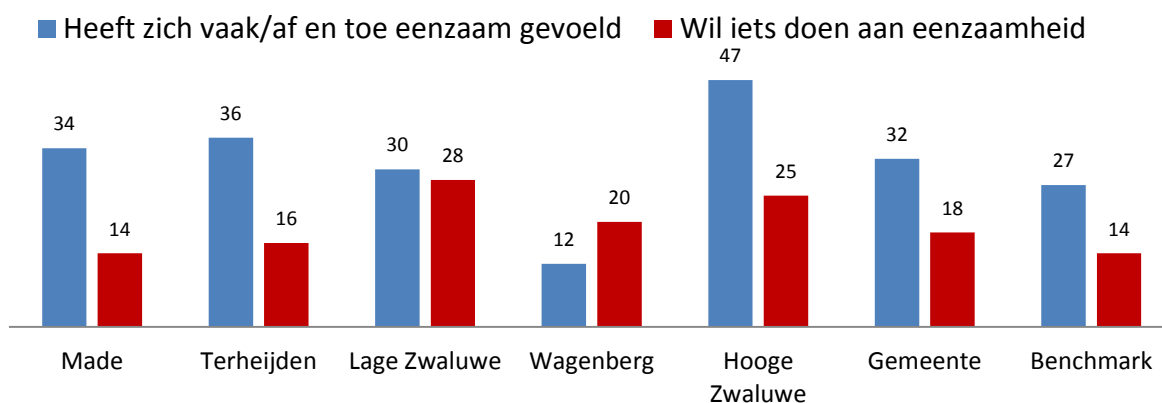

Eenzaamheid:

Gemiddeld 32% (landelijke benchmark = 27%) van de respondenten geeft aan vaak/af en toe zich eenzaam te hebben gevoeld. Als we kijken naar de kernen dan geldt dit ook voor Made, Terheijden en Lage Zwaluwe. Hooge Zwaluwe scoort veel hoger, daar geeft bijna de helft van de respondenten aan zich eenzaam te hebben gevoeld. Wagenberg laat een positiever beeld, 1 op de 8 respondenten heeft zich af en toe eenzaam gevoeld.

Van de 32% die zich eenzaam hebben gevoeld geeft gemiddeld 18% (landelijke benchmark = 14%) aan hier iets aan te willen doen. Gemiddeld 78% (landelijke benchmark = 85%) lijkt hierin te berusten.

Gemiddeld 26% (landelijke benchmark = 23%) van de respondenten geeft aan vaak/af en toe contact met andere mensen te missen.

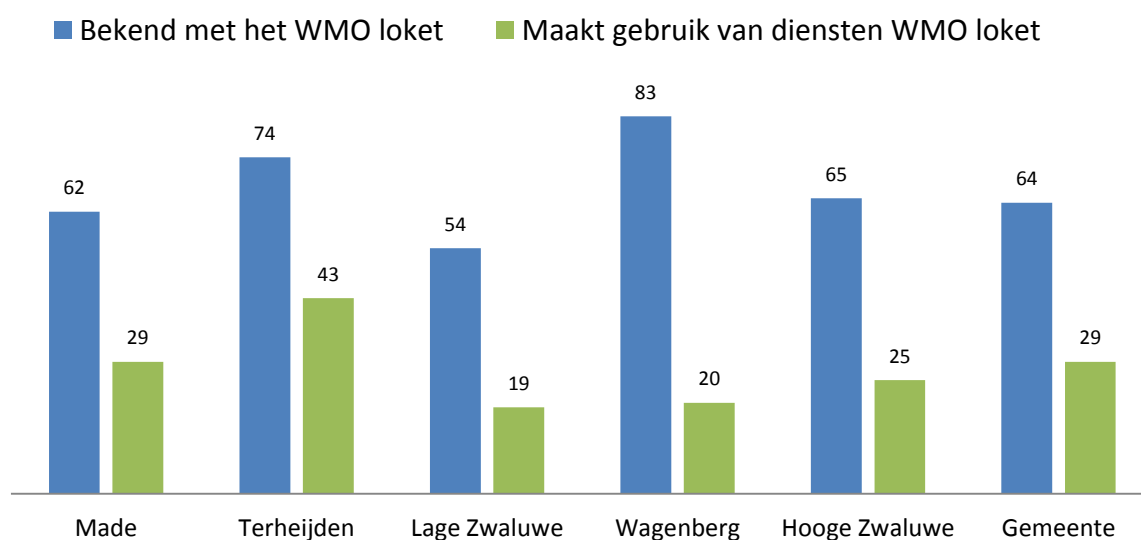

8. Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Over alle cijfers m.b.t. de WMO zijn geen landelijke benchmarkcijfers bekend.

8.1 WMO loket

Gemiddeld 64% van de respondenten geeft aan het WMO loket te kennen. Gemiddeld 29% maakt gebruik van de diensten. Terheijden wijkt af van dit cijfer met 43%. Gemiddeld 45% van de respondenten denkt behoefte te hebben om de diensten te gebruiken.

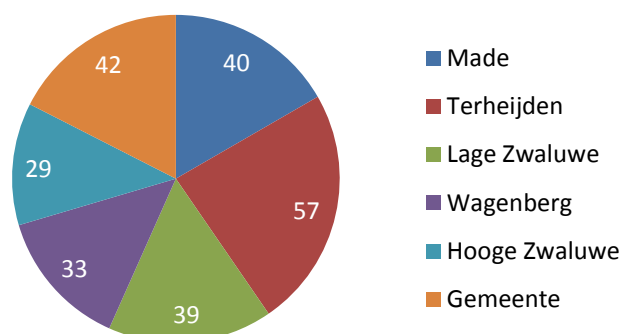

8.2 Aanvraag voor een WMO voorziening (algemeen)

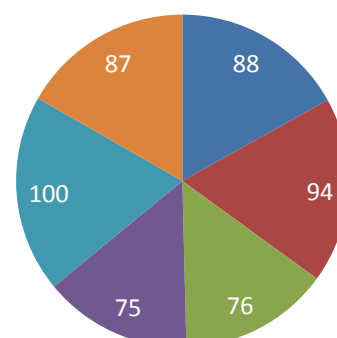
Gemiddeld 42% van de respondenten heeft al eens een aanvraag gedaan voor een WMO voorziening. De kern Terheijden scoort hier hoger met 57%.

Van de 42% die een aanvraag heeft ingediend geeft 87% aan dat de aanvraag is goedgekeurd. Het WMO loket krijgt een gemiddeld rapportcijfer van 7,84.

Aanvraag gedaan voor WMO voorziening

Aanvraag toegewezen

8.5 Bekendheid WMO vervoersvoorzieningen

Gemiddeld 71% van de respondenten geeft aan de mogelijkheden te kennen om dit vergoed te krijgen via de WMO. 34% geeft aan een vervoersvoorziening te hebben via de WMO. De kern Lage Zwaluwe scoort hoger met 43%.

8.6 Bekendheid WMO woningvoorziening

Gemiddeld 58% van de respondenten kent de mogelijkheid om een woningvoorziening via de WMO vergoed te krijgen. De kern Wagenberg scoort hoger met 73%. 7% van de respondenten geeft aan een woningvoorziening te hebben ontvangen via de WMO.

8.7 Bekendheid WMO woningaanpassing

Gemiddeld 57% van de respondenten geeft aan de mogelijkheid te kennen om een woningaanpassing vergoed te kunnen krijgen via de WMO. De kern Hooge Zwaluwe scoort laag met 18%. 10% van de respondenten gebruikt de mogelijkheid om dit aan te vragen. Ook hier scoort de kern Hooge Zwaluwe laag met 0%.

9. Eindconclusies

Over het onderzoek

Met een gemiddelde positieve respons van 34 % geeft het Preventief Huisbezoek 75+ in de gemeente Drimmelen een nagenoeg representatief beeld van de woon- en leefsituatie van deze groep inwoners. Met 551 van de 1601 ouderen is door een 25-tal vrijwilligers een gesprek gevoerd aan de hand van een uitgebreide vragenlijst. Doel van dit onderzoek is vraag en aanbod van welzijn en zorg beter op elkaar af te stemmen.

Algemene persoonsgegevens

In vergelijking met de landelijke benchmark valt op dat de groep van 75+ers in de gemeente Drimmelen lager geschoold is. Alleen Terheijden en Hooge Zwaluwe vormen daarop de uitzondering, ook zijn ze daar vaker alleenwonend. De meeste ouderen uit deze leeftijdscategorie hebben kinderen waar ze een beroep op kunnen doen.

Wonen en woonomgeving

Het eigen woningbezit onder deze groep inwoners ligt iets onder het landelijk gemiddelde waarbij Lage Zwaluwe beduidend minder eigenaar/bewoners kent en Hooge Zwaluwe juist relatief meer. In Wagenberg is men honkvaster dan in andere kernen en tevens honkvaster ten opzichte van de landelijke benchmark. Ook wonen deze ouderen, net als in Hooge Zwaluwe, bovengemiddeld vaker in een eengezinswoning.

Een op de vijf respondenten in Terheijden en Lage Zwaluwe heeft problemen met een niet-gelijkvloerse woning. Aanpassingen in de woningen liggen onder het landelijk gemiddelde maar Wagenberg vormt daarop de enige positieve uitzondering.

De tevredenheid en gevoel van veiligheid ligt hoog en daarmee nagenoeg gelijk met de landelijke benchmark. De woonomgeving is alleen voor de kern Hooge Zwaluwe beduidend meer problematisch dan elders in de gemeente.

Voor deze kern geldt net als voor Lage Zwaluwe dat de bereikbaarheid van de voorzieningen lager ligt dan gemiddeld.

Tot slot zijn er in Hooge Zwaluwe relatief meer ouderen geneigd tot verhuizen waarmee meer dan de helft dat op korte termijn zou willen. Dat vanwege verminderde gezondheid en geschiktheid van de woning.

Gezondheid

Gemiddeld genomen wordt de gezondheid iets minder positief ervaren dan het landelijke cijfer laat zien. Wagenberg is hierop de positieve uitzondering. Ook het aantal chronisch zieken ligt onder de groep ouderen hoger dan landelijk.

Daarentegen is deze groep inwoners wel in staat zichzelf lichamelijk te verzorgen waarbij dat voor Hooge Zwaluwe hoger ligt dan de benchmark. Opvallend is dat gemiddeld minder dan de helft hulp krijgt bij lichamelijke verzorging in vergelijking met het landelijke cijfer. Dit toont een hoge mate van zelfredzaamheid aan. Daar waar hulp wordt geboden ligt hulp vanuit de thuiszorg onder het landelijk gemiddelde en scoort hulp van familie bijna twee keer zo hoog.

Voor het gebruik van hulpmiddelen binnenshuis zien we dat deze groep inwoners in Drimmelen opvallend minder gebruik maakt van deze mogelijkheden dan het landelijke gemiddelde. Dat ligt lager dan de helft en in driekwart van de gevallen heeft men dat zelf bekostigd. Voor hulpmiddelen

buitenshuis ligt dat op het landelijk gemiddelde maar in bijna de helft van de gevallen heeft men dat zelf bekostigd en in een kwart van de gevallen door de gemeente.

Het aantal valincidenten ligt boven het landelijk gemiddelde waarbij de kern Wagenberg een grote uitschieter is met gemiddeld hoger percentage aan lichamelijk letsel. Dat laatste geldt ook voor Hooge Zwaluwe.

Over de huisarts zijn de 75+ers gemiddeld genomen zeer tevreden en dat komt overeen met het landelijke cijfer. Daarentegen ligt de score voor Hooge en Lage Zwaluwe net onder dat gemiddelde.

Met de geestelijke gezondheid ligt Drimmelen net onder het landelijk gemiddelde als het gaat om het eigen geheugen. Vergeetachtigheid wordt in Made meer als last ervaren dan elders maar zorgen over vergeetachtigheid liggen hoger in Terheijden en Wagenberg.

Eenzaamheid komt op twee plaatsen terug in het onderzoek, zowel bij gezondheid als bij sociale contacten. Bij dit hoofdstuk wordt gekeken of men problemen ervaart met eenzaamheid. Dat ligt hier gemiddeld genomen lager dan het landelijk gemiddelde.

Zelfredzaamheid en hulp- en dienstverlening

In de gemeente Drimmelen is sprake van een hogere mate van zelfredzaamheid dan gemiddeld elders in het land. Onderling verschillen de kernen nauwelijks en dat is een opvallende conclusie.

75+ers verrichten gemiddeld genomen zelf meer Licht huishoudelijk werk dan landelijk, behalve in Hooge Zwaluwe.

Een op de zes inwoners uit deze leeftijdscategorie krijgt hulp en dat ligt beduidend hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook hier zien we dat hulp vanuit thuiszorg lager ligt en mantelzorg vele malen hoger.

Bij zwaardere huishoudelijke hulp zien we een afwijking van het landelijke gemiddelde. Slechts een derde is in staat dit zelf te kunnen zonder hulp van buitenaf. Dat ligt landelijk wat gunstiger. Daar waar hulp wordt ingeschakeld zien we dat thuiszorg lager ligt dan landelijk gemiddeld en mantelzorg wederom beduidend hoger. In Drimmelen wordt dus minder beroep gedaan op professionele hulp.

Dat mantelzorg een hoog aandeel heeft in de zorg valt ook op in de ondersteuning bij het dagelijks leven. Op vele terreinen ligt dat boven of op het landelijk gemiddelde. Dat geldt ook bij het geven van mantelzorg door de respondenten. Daar ligt het iets boven.

Mobiliteit en vervoer

Van de 75+ers komt iets minder dan het landelijke gemiddelde dagelijks naar buiten. Voor een op de vijf geldt dat niet, met name door lichamelijke problemen. Dat komt nagenoeg overeen met de landelijke cijfers. Men loopt wel iets meer en de auto wordt minder gebruikt dan de fiets en scoort als vervoermiddel net boven het landelijk gemiddelde. De bereikbaarheid van de bus is bovengemiddeld maar er wordt weinig gebruik van gemaakt. Slechts een klein gedeelte geeft daarvoor als oorzaak lichamelijke beperkingen aan.

De deeltaxi schijnt voor deze groep inwoners een goede oplossing te zijn. Twee op de drie maakt gebruik van een vervoerspas.

Sociale contacten en tijdsbesteding

In Drimmelen wonen de kinderen van 75+ers gemiddeld genomen vaker in de buurt. Hier kan een verband liggen met de hoge mate van mantelzorg. Bij het aangaan en onderhouden van sociale contacten zien we in Drimmelen gemiddeld genomen een beter sociaal netwerk van familie. Net onder het landelijk gemiddelde ligt het contact met vrienden/kennissen en buren. Op het moment dat familie zou wegvallen ligt hier een uitdaging.

Driekwart van de onderzochte groep 75+ers is aangesloten bij een kerk of religieuze instelling. In Wagenberg ligt dat zelfs nog hoger. Een op drie bezoekt de kerk regelmatig terwijl dat landelijk het dubbele is. Ruim tweederde ervaart opvallend geen steun van de kerk en dat is meer dan het dubbele van het landelijke gemiddelde. In Wagenberg ligt dat het hoogste van alle onderzochte kernen.

Net zoals elders in het land doet de helft van de 75+ers niet mee aan gezamenlijke activiteiten. Twee op de drie maken bovendien nauwelijks tot geen gebruik van algemene voorzieningen zoals gemeenschapshuizen. Daarentegen zien we in Drimmelen wel een bovengemiddeld aantal respondenten dat lid is van een ouderenbond (waarbij de KBO opvallend hoog scoort) maar de meer dan de helft is slapend lid.

Iets meer dan het landelijk gemiddelde maakt de onderzochte groep gebruik van e-mail en internet maar meer dan de helft doet dat niet. Dat betekent dat informatie altijd ook via andere wegen beschikbaar moet blijven. Hobby's hebben deze ouderen over het algemeen nog wel en bijna een op de vijf doet nog aan vrijwilligerswerk.

Gemiddeld genomen zijn de meesten tevreden over de sociale contacten maar een op de vijf krijgt zelden of nooit emotionele ondersteuning. Toch kunnen de meesten terugvallen op een ander bij tegenslag of problematiek.

Eenzaamheid voelen blijkt echter bovengemiddeld aanwezig in Drimmelen. Positieve uitzondering is Wagenberg waar nauwelijks sprake is van eenzaamheidsgevoelens maar daarentegen ligt het in Hooge Zwaluwe beduidend hoger.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Bijna tweederde van de onderzochte 75+ers kent het WMO loket en een op de drie maakt er gebruik van. Daarin wijkt Terheijden bovengemiddeld af van de rest. Of hier een verband ligt met het opleidingsniveau en/of afwezigheid van sociaal netwerk (mantelzorg, burenccontact) is niet duidelijk. Het WMO loket krijgt een waardering van 7,84. Dat komt nagenoeg overeen met het recentelijk waarderingsonderzoek over de WMO in 2013.

10. De resultaten tot op heden

Bij aanvang van het onderzoek naar de behoefte aan wonen, zorg en welzijn onder inwoners van 75 jaar en ouder is door de leden van de werkgroep afgesproken de uitkomsten van het onderzoek serieus te nemen.

De afspraak daarover was tweeledig; directe acties die voortkomen uit vragen van geïnterviewden opvolgen en ten tweede om op basis van de uitkomsten verder onderzoek te doen naar verbetering van bestaande diensten of ontwikkeling van nieuwe diensten.

Directe opvolging:

In totaal zijn 27 directe acties naar aanleiding van het onderzoek uitgevoerd. In veel gevallen is daarbij een ouderenadviseur ingeschakeld of is dit door professionals opgepakt.

Nieuwe diensten/projecten

De uitkomsten van de afzonderlijke onderzoeken hebben veel informatie opgeleverd die aanleiding zijn geweest voor de ontwikkeling van nieuwe diensten of projecten.

Klussendienst:

In 2012 is naar aanleiding van het onderzoek in Hooge Zwaluwe gestart met de ontwikkeling van een klussendienst ter ondersteuning van zelfstandig wonende ouderen of mensen met een WMO indicatie die over een smalle beurs beschikken. Deze dienst is in nauwe samenwerking opgezet door Surplus Zorg (Antonius Abt) en SWO.

Aanpak Eenzaamheid:

In 2013 is gestart met een verdiepingsonderzoek naar eenzaamheid onder 75-plussers in Made. Dit heeft geleid tot het advies om een vriendendienst te ontwikkelen. Deze vriendendienst moet mensen met gelijke interesses in vrijetijdsbesteding bij elkaar brengen. Met deze dienst wordt in het najaar van 2014 een start gemaakt onder de naam SIL (Samen is Leuker).

NL DOET:

In het voorjaar van 2014 is NL DOET in het teken gesteld van Samen aan Tafel. Dit project had tot doel alleenstaande ouderen samen te laten eten. In zes kernen hebben in totaal 150 ouderen hieraan deelgenomen, ondersteund door 40 vrijwilligers die voor de maaltijden hadden gezorgd.

Vervolgaanpak Valmeldpunt:

Uit het in 2013-2014 gehouden onderzoek in Wagenberg blijkt een bovengemiddeld aan tal valpartijen. Dit heeft geleid tot een vervolgschrijven aan de 75-plussers waarbij een aanbod is gedaan om een persoonlijk huisbezoek te krijgen van een ergo- of fysiotherapeut van het Valmeldpunt. Opvallend is dat daarvan geen gebruik wordt gemaakt.

Wonen met gemak:

In het najaar van 2014 wordt gestart met de voorbereiding op het project Wonen met gemak, dat bedoeld is voor het langer zelfstandig thuis kunnen laten wonen van ouderen. Uit de onderzoeken blijkt dat veel ouderen graag in hun eigen woning willen blijven maar dat deze woningen nog niet geschikt zijn. Gemiddeld heeft 25 % van de respondenten de woningen al aangepast op de gevolgen van ouderdom. Opvallend is dat nauwelijks sprake is van verschillen tussen koop- en huurwoningen.

11. Hoe nu verder

Deze vraag is niet alleen aan de samenstellers van dit rapport. Ook u wordt hierbij uitgedaagd om samen met ons uw kennis en inzicht te delen en suggesties aan de hand te doen. Ook reacties van de vrijwilligers die de interviews hebben afgenomen zijn van harte welkom. Zij hebben in de context van de gesprekken een completer beeld dan wij als samensteller van deze rapportage. Over een jaar gaan wij de reacties inventariseren en bespreken in het beleidsoverleg WMO.

Vanuit onze discipline doen wij een schot voor de boeg:

Mantelzorg wordt in de gemeente Drimmelen veel vaker gegeven dan het landelijk gemiddelde. Dit beeld wordt vanuit meerdere disciplines ook bevestigd. De huidige generatie 75- plussers kan zich nog beroepen op kinderen die dichtbij wonen. Dit zal de komende jaren drastisch gaan veranderen door ontwikkelingen als dubbele vergrijzing, meer alleenstaanden en latere pensioensleeftijd. Door meer werkende mantelzorgers, gezinsverdunding en toegenomen mobiliteit zal uiteindelijk de druk op mantelzorgers groter worden en tegelijk zijn het er in absolute zin ook beduidend minder. Tegelijk zien we budgetten voor professionele zorg inkrimpen en de vraag naar informeel zorg sterk toenemen. Het (rijks)overheidsbeleid werkt ook in andere opzichten tegengesteld. Het mantelzorgcompliment komt te vervallen en de mantelzorgboete, doelend op kinderen die hun ouders in huis opnemen, is nog steeds niet van de baan. Indicaties worden strenger en de financiële druk wordt door stijgende zorgkosten steeds groter. Vervoerskosten komen voor eigen rekening, woningaanpassingen worden vaker niet vergoed en de kosten van de eigen risico's zijn hoog.

Als samenleving ligt daar een uitdaging een antwoord te bieden op al deze ontwikkelingen die in elkaar grijpen en ook nu al voelbaar zijn binnen onze organisaties. Binnen SWO zien we opmerkelijk genoeg vanaf 2014 wachtlijsten ontstaan voor inzet van deskundige vrijwilligers die mantelzorgers moeten gaan ondersteunen. Ook andere behoeften aan respijtzorg worden zichtbaar. Zo neemt de vraag naar betaalbare logeerhuizen toe maar ook andere vormen van dagbesteding. Ook vernieuwing binnen bestaande dienstverlening is een uitdaging. Meer vragen komen nu van kwetsbare inwoners voor ondersteuning in de weekenden. Met name onder (alleenstaande) dementerenden. Dementie maakt het extra zwaar. Je kunt de zorg niet meer delen terwijl bij lichamelijke beperkingen dat vaak nog wel kan.

SWO werkt intensief samen met al haar netwerkpartners om de aansluiting tussen formele en informele zorg goed af te stemmen. Daarnaast start SWO dit najaar nog met netwerkcoaching waarbij vrijwilligers worden opgeleid om mensen te helpen hun sociaal netwerk te versterken. Ook inloopochtenden voor lotgenoten moeten mantelzorgers verder helpen in het vinden van antwoorden op hun vragen. Dit zijn maar twee nieuwe voorbeelden waar SWO nog dit jaar uitvoering aan gaat geven op het terrein van mantelzorg. Mogelijk levert uw kennis nog meer inzichten op. Daar staan wij graag voor open.

Schrijf hier uw reactie:

